

331.105.44(480) K
SUOMEN

01

Suomen Tehdas- ja Sekatyöväenliiton

Toimintakertomus

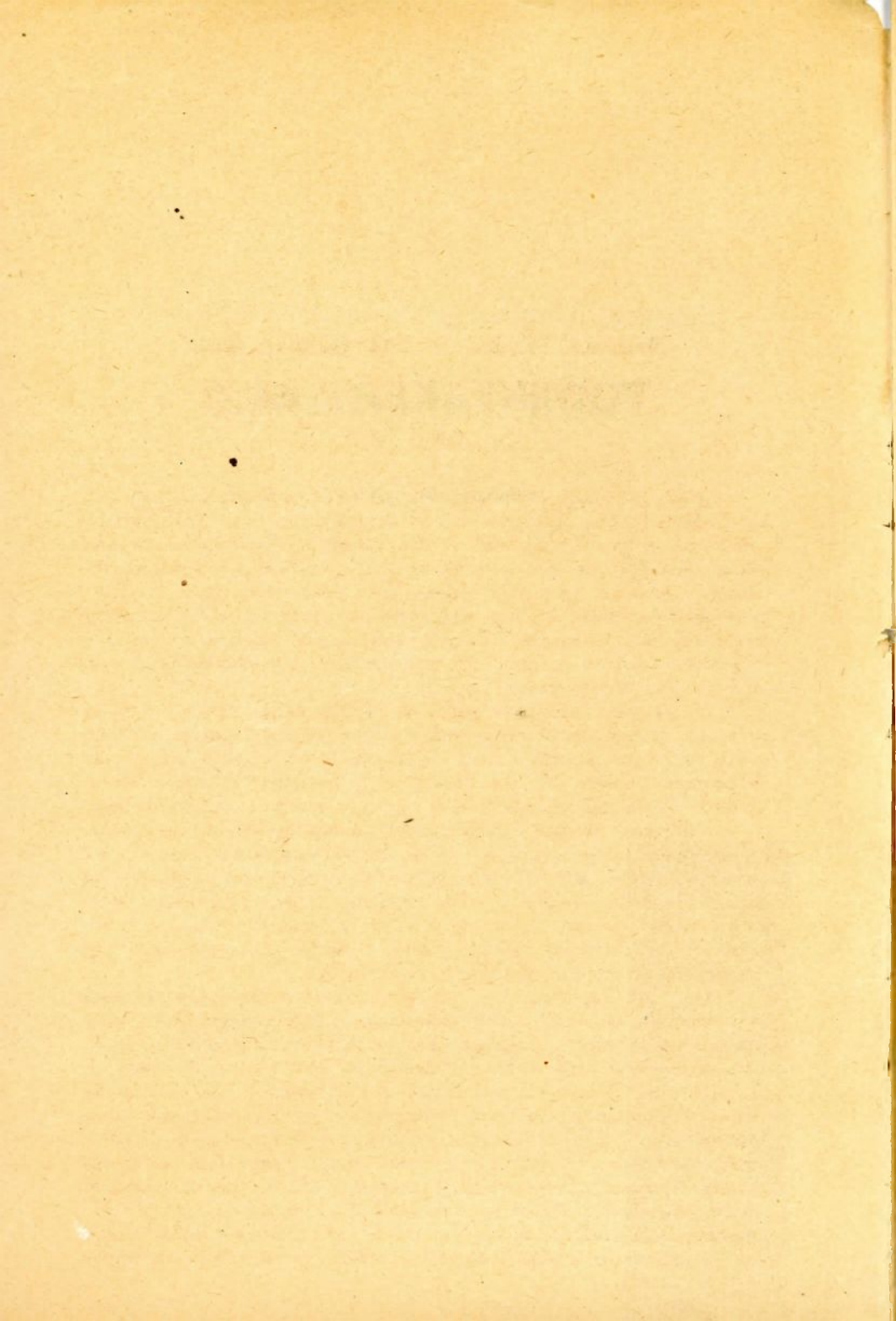
vuodelta 1917

Työväenliikkeen kirjasto-
Arbetsrörelsens bibliotek

HELSINGISSÄ 1917
KIRJAPAINO-OSAKEYHTIÖ S A N A

331.105.44 (480) K SUO

Suomen Tehdas- ja Sekatyöväen liiton

TOIMINTAKERTOMUS

vuodelta 1917.

Neljäs sotavuosi. Palkkatyöväen taloudellinen tilanne yhä huononee. Leivän hinta kohoo, kohoo niin, ettei mitenkään voida työpalkkajärjestelyllä vastaavaa suhdetta tavoittaa. Mutta kaikesta huolimatta alkaa järjestöjemme toimintavuosi *nousunmerkeissä*. Kun edellisenä vuotena oli liittomme jäsenluku lisääntynyt lähes kahdellatuhannella, ollen vuoden vaihteessa viisituhatta, teimme edelläsanoitun nojalla v:n 1917 jäsenlukuarvion kuudeksi tuhaneksi. Siitähän nimenomaan mainitsimme v:n 1916 toimintakertomuksen lopussa. Ja niin läksimme maailman historian merkittävää vuotta taivaltamaan.

Eri paikoilla työmiesten keskuudessa liikkueensa tuli silloin tällöin panneeksi merkille, että jotakin suurimerkityksellistä aavistusta oli kytymässä joukkojen mielissä. Tosin sellaisesta ei voitu paljoa puhua, sillä julkisuuteen nähden oli suu kapuloitu. Ainoastaan visseissä toveripiireissä silloin tällöin vaihdettiin valituja sanoja. „Suljetuissa kammioissa hiljaisina hetkinä“ saatiin miettiä järjestötoimintamme tulevaisuussuunnitelmia: Ennen pitkää on jotakin suurta tapahtuva. Ennen pitkää saanemme nähdä järjestöjemme huoneistojen täyttyvän tungokseen asti jäseniksi pyrkiväin joukoista. Näin aavisteltiin. Muistellamme Bobrikoffin aikaa, suurlakon tapahtumia ja sitä seuranneita vallankumousliikkeitä, ei siis tuntunut sadulta jälleen odotella uusia, uudemman ajan kypsyttämiä ja entistään suurempia mullistuksia.

Niin tuli maaliskuun 17. „Tuli yhtäkkiä humaus, niinkuin ankaran tulispään käydessä“. Tuli vallankumous. Ennustukset olivat edellä käyneet, mutta emme kuitenkaan näin yhtäkkistä suurmuutosta osanneet odottaa emmekä sitä varten valmistautua. Mutta se mikä tuleva oli, tuli aikanaan. Tilanne oli taas edessämme sellaisenaan. Se oli toimintavapauden puutteessa kärsineen järjestyneen työväen pitkäaikaisen toivomuksen tulos. Järjestöt olivat sellaisenaan — jo käytännössä koettuine toimintaohjeineen — valmiit ottamaan vastaan uuden ajan uusine vaihteineen. Järjestöt olivat valmiina avaamaan ovensa jäseniksi pyrkiville uusille joukoille. Tilanahtaus ja toimintavälineitten puute kyllä tuli kiusalliseksi, sillä kaikille uusille tulokkaille oli vihdoin tullut tavaton kiire järjestymiseen. Näistä haitoista kuitenkin on vähin erin selviydytty.

Vanhemmille järjestyneille, niille jotka jo parin vuosikymmenen ajan ovat järjestäytymistä toisten mieliin teroittaneet, on tämä vallankumouksen aikakausi ollut mielenkiintoinen. Palkkatyöntekijät ovat näet kiihoittamatta, aivan niinkuin itsestään, hakenneet järjestöjä jäsenyyteen päästäkseen. Heille ei ole tarvinnut inhimillisin keinoin tyrkyttää järjestäytymisaatetta, vaan on heidät vihdoinkin *aika ohjannut* sille tielle.

Juuri tässä nousutilanteessa — sanokaamme kaikista parhaimpaan aikaan — tulee esille järjestöjemme „rajankäynti“, s. o. ammattiliittojemme toimintarajojen määrittely. Ja juuri nyt, kun eloa on paljo“, onkin suunniteltava vainiolla työn jakoa. Liittoomme nähden on edellämainittu „rajankäynti“ erinomaisen merkityksellinen. Vallankumouksen pyörteessä yhtyi liittoomme paljo sellaisia osastoja, jotka työolojen vuoksi ovat toisia keskusjärjestöjä lähempänä ja siis sinne siirtyviä. Mutta vastasitte, kuu liittojen rajat on saatu yhteisen neuvottelun nojalla määriteltyiksi, voidaan varmemmin kullekin paikalliselle ryhmälle toimintapaikkansa osoittaa ja siten kaikkien ryhmien yhteiseksi eduksi yhteistä järjestötoimintaa ohjailla.

Mitenkä liittomme tulee vastaisuudessa täyttämään paikkansa meikälaisistä suurimpana liittona, se nähdään jos eletään.

Seuraavassa tarkastelemme yksityiskohtaisemmin liiton toimintaa viime vuoden ajalta.

Liittotoimikunta.

Liittotoimikuntaan ovat kuuluneet: Alma Sinisalo, Alma Virtanen, Iida Laine, J. Kanerva, E. Ekholm, V. Viherkoski, V. Rantanen ja N. Kiiskinen. Liittotoimikunnan puheenjohtajana ja liiton luottamusmiehenä on ollut Antti Räsänen, taloudenhoitajana ja sihteerinä maaliskuun loppuun asti Matti Paasivuori sekä kesäkuun alusta asti Kaarlo Leino.

Liittotoimikunta on pitänyt 35 kokousta ja esillä olleista asioista on päätäkirjaan merkitty 467 pykälää.

Liittotoimikunnan jäsenet ovat olleet toimikunnan kokouksissa seuraavasti:

Iida Laine	35 kertaa
Antti Räsänen	35 ”
N. Kiiskinen	34 ”
J. Kanerva	33 ”
V. Rantanen	32 ”
Alma Sinisalo	32 ”
Alma Virtanen	32 ”
V. Viherkoski	29 ”
E. Ekholm	28 ”
K. Leino	16 ”
M. Paasivuori	9 ”
K. Oksanen (varajäsen)	13 ”
V. Valo	2 ”

Kirjevaihto.

Osastoille on lähetetty 11 kiertokirjettä: N:o 71 maalisk. 23 p:ltä, koskeva johdonmukaisen järjestyksen pitoa siinä, että jäsentulvan vallitessa työntekijöitä kehoitetaan ainoastaan työaloja ja ammatteja vastaaviin osastoihin liittymään; n:o 72, huhtik. 3 p:ltä, koskeva 8-tunnin työpäiväkysymystä; n:o 73, huhtik. 23 p:ltä, samasta asiasta; n:o 74, toukok. 5 p:ltä, koskeva liiton taloudenhoitajan vaalia; n:o 75, kesäk. 8 p:ltä, tänä vuonna kannettavasta työttömyysapurahastoa koskevasta ylimääräisestä verosta; n:o 76, kesäk. 18 p:ltä, koskeva Ammattijärjestön edustajakokouksen asioita; n:o 77, elok. 18 p:ltä, työlakkoja koskevia määräyksiä Amm. järjestön kirjelmän johdosta; n:o 78, syysk. 5 p:ltä, liiton sääntöjen 33 §:n muuttamisesta; n:o 79, syysk. 17 p:ltä, osastojen tilitysluettelo tammik. 1 ja elok. 31 p:n väliseltä ajalta; n:o 80, syysk. 20 p:ltä, edustajain vaalista Ammattijärjestön edustajakokoukseen; n:o 81, lokak. 15 p:ltä, koskeva edustajan vaalia liiton edustajakokoukseen.

Viime aikoina on kaikki kiertokirjeet osastoille lähetetty suomen- sekä ruotsinkielisinä.

Kirjeitä on lähetetty 600. Postilähetyksien tilasto kuukausittain on seuraava:

Tammikuulla	205
Helmikuulla	123
Maaliskuulla	129
Huhtikuulla	864
Toukokuulla	752
Kesäkuulla	1,083
Heinäkuulla	900
Elokuulla	1,675
Syyskuulla	2,220
Lokakuulla	2,820
Marraskuulla	
Joulukuulla	
Yhteensä	10,772

Liittoäänestykset.

Vuoden ajalla on toimitettu kaksi liittoäänestystä. Toukokuun 5 p:ltä, kiertokirjeellä n:o 74, äänestys liiton taloudenhoitajan vaalissa sekä syyskuun 5 p:ltä, kiertokirjeellä n:o 78, äänestys liiton sääntöjen 33 §:n muuttamisesta siten, että liiton edustajakokoukseen osastot valitsevat edustajia yhden kultakin alkavalta 500:lta jäseneltä.

Liiton asiain hoito.

V:n 1916 toimintakertomuksen lopussa sanoimme, että pakollisista määräyksistä johtuvain vaikeuksien takia ei liittotoimikunta järjestänyt agitatsioonitoimintaa laajemmassa muodossa, kuin mikäli liiton vakinaisella luottamusmiehellä oli tilaisuutta järjestely- ja agitatsioonimatkojen tekemiseen. Mutta tuskin oli yllämainittu kertomus kaikille osastoille saapunut, kun tilanne muuttui ja toimenpiteet sitämyöten saivat toisen luonteen. Ja muuttuneen tilanteen vaatimiin toimenpiteisiin kiireellisesti ryhdyttiinkin. Otettiin aluksi kaksi matka-asiamiestä liiton palvelukseen. Näiksi tulivat hakemuksien perusteella *Emil Lehtinen* huhtikuun 15 p:stä sekä *Rudolf Lahti* toukokuun alusta. Viimeksimainittu ehti olla liiton palveluksessa vain 2 viikkoa, sillä hän, ollen metallityömiös, ryhtyi Metallityöntekijäin liiton Helsingin osastojen keskusjärjestön palvelukseen. Vallankumouksen yhteydessä tuli myös liittomme taloudenhoitajan muutos. Edellisenä vuotena liittoäänestyksellä taloudenhoitajaksi valittu *Matti Paasivuori* tuli senaattoriksi huhtikuun alusta ja niin ollen hän luopui liittomme taloudenhoitajan toimesta, Liittotoimikunta ilmoitti sääntöjen mukaisesti paikan haettavaksi ja asetti hakijoista kolme liittoäänestyksen alaiseksi. Äänestys toimitettiin toukokuun 5—25 välisenä aikana ja valituksi tuli *Kaarlo Leino*, joka ryhtyi toimeensa kesäkuun 1 p:nä. Toukokuun ajan hoiti liiton kassaa *Matti Paasivuoren* vastuulla *Lempi Paasivuori*.

Toukokuun alussa tuli 8-tunnin työpäiväkyseymys kauttaaltaan ratkaisunalaiseksi. Osastoja perustettiin paljo maanviljelyspaikkakunnille ja juuri maanviljelyskapitalistit enimmäen vastustivat työpäivän lyhentämistä. Syntyi paljo työriitoja. Työvoiman lisääminen liitossa oli välttämätöntä. Kykenevistä tekijöistä oli puute, aillä pääasiallisimpana tehtävänä oli työriitojen selvittely ja osastojen sisäisen toiminnan järjestely. Joukkoagitatsioni — sanan varsinaisessa merkityksessä — ei tullut ensimmäisenä kyseeseen, kuten tavallisissa oloissa. Näin ollen liittotoimikunta katsoi parhaaksi järjestää lisätyövoimaa sikäli kuin tehtäviin pystyviä tunnetuita miehiehä mahdollisesti olisi tavattavissa.

Toukokuun 15 p:stä alkaen päätti liittotoimikunta ottaa liiton palvelukseen murari *G. Lehénin*, joka jo kuukauden ajan oli silloin tällöin ollut liiton toimistossa etupäässä kirjeenvaihtotyötä avustamassa. Lehén on toimessa ollessaan tehnyt eräitä matkoja työriitapaikoille, mutta enimmäkseen hän on ollut toimistossa kirjeenvaihtotyössä. Heinäkuun alussa ryhtyi liiton palvelukseen, liittotoimikunnan ehdotuksesta, toimikunnan varapuheenjohtaja *Vihtori Viherkoski*. Hän on ollut enimmäkseen matkoilla työriitapaikoilla sekä tehnyt pitkän matkan Savon perukoille. *Eeli Grönqvist* on ollut liiton palveluksessa heinäkuun 20 p:stä alkaen. Hän on tehnyt kaksi pitkää matkaa ensin Pohjoisessa ja sitte Satakunnassa. Liittotoimikunnan jäsen *E. Ekholm*, on elokuun alusta asti ollut liiton töissä. Ruotsinkielentaitoisena on Ekholm matkustellut sellaisilla paikkakunnilla, missä on ruotsinkielisiä osastoja tai yleensä ruotsinkielistä työväkeä. Viime aikoina on siis ollut liiton töissä 7 miestä sekä toimistoapulaisia 2 naista, *Lempi Paasivuori* ja rva *Aura Kivi*.

Edellämainittu on ollut liiton toimistossa tilapäisittäin jo parin vuoden ajalla. Rva Kivi tuli toimeensa kesäkuun alussa. Toimistotyöt olisivat vaatineet enemmänkin työvoimaa, mutta tilan ahtaus ei ole mitenkään sitä sallinut ja toisekseen tilavamman huoneiston saanti on toistaiseksi ollut aivan mahdotonta. Selvää muuten on, että tilanahtaus on arvaamattoman suuressa määrin haitannut liiton töitten kulkua.

Toimitsijain palkkaus.

Vuoden vaihteessa toimitetun liittoäänestyksen nojalla tuli liiton toimitsijain palkat 315 markkaan kuukaudessa sekä matkapäiväraha 6 markkaan. Taloudenhoitajan vaalissa tuli tämän kuukausipalkaksi 400 markkaa, ja samallainen palkka tuli huhtikuusta myös liiton luottamusmiehelle. Matka-asiamiehet olivat aluksi 300 markan kuukausipalkoilla, mutta sittemmin on kaikkien miesten palkkoja korotettu, asianomaisten esityksestä, ensin 50 ja sitte lokakuussa 100 markalla kuussa, minkä ohessa on maksettu aikaisemmin mainittu 6 markan matkapäiväraha. Naisilla on rva Kivellä 225: — ja Lempi Paasivuorella 200: — kuukausipalkkoina.

Osastot ja jäsenyys.

Vuoden alussa oli liitossa 131 toimivaa osastoa ja 4,956 jäsentä, niistä 1,055 puolimaksavaa. Ensimmäisen neljänneksen lopussa oli 133 osastoa, 6,486 kokomaksavaa, 1,574 puolimaksavaa, eli yhteensä 8,060 jäsentä. Toisen neljänneksen lopussa: 411 osastoa, 39,426 kokomaksavaa, 6,965 puolimaksavaa, yhteensä 46,391 jäsentä. Kolmannen neljänneksen jäsenluku ei ole tätä kirjottaessa tarkoin tiedossa, mutta kaikesta päättäen tulee se olemaan viimeksimainittuun lukuun verrattava.

Tämän vuoden ajalla on sisäänkirjoitusmaksuja suorittanut 58,500 henkeä, joten, kun otetaan mukaan vuoden vaihteessa ollut jäsenluku, tulee *läpikulkevain joukko* merkittäväksi noin 16,000:nen luvulla!

Osastojen luku on tänä vuonna lisääntynyt 429:llä, ollen nykyään 560 toimivaa osastoa.

Sotavarustustöitten palkkajärjestely.

Heti vallankumouksen jälkeen tuli sotavarustustöitten hallinnoissa, Helsingissä ja Viipurissa, uusi työ- ja palkkajärjestely käsittelynalaiseksi. Noita töitä johtavat hallinnot pysyivät työväen ammatillisten järjestöjen edustajia kanssaan neuvottelemaan uusista työpalkkahinnotteluista. Rakennustyöväen järjestöt, joita pääasiallisesti kyseenalainen palkkajärjestely kosketti, ottivat edustajainsa kautta osaa neuvotteluihin. Näitten neuvottelujen nojalla saatiin työpalkkahinnottelu käytäntöön huhtikuun puolivälissä. Hinnottelussa määrättiin ennen kaikkea 8-tuntinen työ-

päivä käytettäväksi kaikissa varustustöissä. Alimmaksi päiväpalkaksi määrättiin sekatyömiehille 8 markkaa ja ammattimiehille eri ammateissa edelläsanoittua korkeammat palkat. Eri työaloja koskeva urakkatyöhinnottelu niinikään tehtiin.

Helsingin ympäristön varustustöitten valvontaa varten laitettiin 9-miehinen järjestöjen asettama luottamusmiehistö, jonka palkkauksen sekä toimituskustannukset, 4,000: — kuukausittain, suoritti töitä johtava hallinto. Tämä luottamusmiehistö oli edelläsanoitun järjestelmän mukaisesti toiminnassa heinäkuun puoliväliin asti, jolloin varustustyöt kauttaaltaan miltei kokonaan lopetettiin.

Huhtikuulla tuli liiton toimistoon pari venäläistä herrasmiestä, jotka esittäytyivät sotateknillisen avustuskomitean valtuuttamiksi virkamieheksi, sotavarustustöitten johtamista varten Korian—Savonlinnan välisellä alueella. Nämä herrat esittivät, että sanotulla alueella heti aloitettaviin varustustöihin tarvittaisiin noin 6,000 työmiestä, etupäässä sekatyömiehiä, ja että töitä johtava hallinto haluaisi pestata työmiehet Tehdas- ja Sekatyöväen liiton välityksellä, jos liitto sellaiseen hommaan tahtoi ryhtyä. Kun mainittujen herrojen esittämät työehdot eivät olleet tarkotustaan vastaavat, ei asiasta sillä kertaa sen lähempää neuvottelua tullut. Mutta jonkun viikon kuluttua tulivat herrat uudelleen asiasta keskustelemaan ja pyysivät liiton puolelta ehdotusta asiain järjestelyksi. Liiton luottamusmies esitti samallaiset työ- ja palkkaehdot, kuin mitkä Helsingin ympäristön varustustöitä varten oli tehty, ja että töitä johtava hallinto palkkasi liiton asettamat luottamusmiehet työpaikoille 100 markan viikkopalkalla. Mitään ehdotonta sitoumusta miesten hankkimiseksi ei liiton puolelta luvattu tehdä, vaan mahdollisuuksien mukaan koetetaan lähettää työpaikalle eri paikkakunnilta olevaa työtäetsivää järjestynyttä työvoimaa. Tällaisen ehdotuksen hyväksyikin Pietarissa oleva töitä johtava hallinto, jonka nojalla alettiin kesäkuun alussa miehiä lähettää sanotulle työpaikalle. Eri paikoilta matkustavat työmiehet saivat vapaan matkan lähtöpaikasta Korian asemalle, sekä 4 mk. ruokarahaa matkapäivältä.

Hyväksytyn välipuheen nojalla ryhtyi luottamustoimintaan Korialla sekä läheisillä työpaikoilla, liittotoimikunnan jäsen V. Viherkoski, joka Helsingin varustustöitten alueella toimivasta luottamusmiehistöstä oli juuri vapautunut.

Edellämainittu työnvälitys, jos se olisi päässyt säännöllisesti sekä tehdyn suunnitelman mukaisesti jatkumaan, olisi liittoomme nähden ollut merkityksellinen. Kevään tullen syntyi paljo työlakkoja, joihin osaaottava työväki oli kauttaaltaan vasta järjestynyttä, jota liiton varoilla ei voitu taisteluissa avustaa. Valtion työpaikka oli siis avoinna työttömiksi joutuneille työmiehille. Juuri tätä seikkaa silmällä pitäen ryhdyttiin liittotoimikunnan puolelta edellämainittuun työnvälitystoimenpiteeseen. Ja jopa osittain saatiin todeta, että työnantajat, tietäessään olevan työnsaisaukseen joutuvilla liittomme jäsenillä tilaisuuden heti siirtyä vapaalla kyydillä ansiopaikalle, ottivat työtaistelut vakavasti harkitakseen. Mutta tämä toiminta menestyi vain kuukauden ajan. Töitä johtava venäläinen hallinto ei kauvan noudattanut — oikeastaan ei alunpitäenkään — hyväksyttyä välipuhetta. Ruokatarpeita, joita työnantajan piti riittävästi hank-

kia, ei tullutkaan. Asuntoparakkien laittaminen niinkään oli kovin leväperäistä. Samoin töitten järjestäminen toiselta paikkakunnalta tulleille työmiessyryhmillle. Kauttaaltaan osottautuivat töitä johtavan hallinnon toimenpiteet niin veltoiksi, että työmiesten hankkiminen työpaikoille tuli mahdottomaksi. Huhtikuussa suunnitellut työpalkat niinkään jäivät liian pieniksi, yhä kasvaviin elintarpeitten hintoihin nähden. Sen johdosta lähetettiin töitä johtavalle hallinnolle Pietariin kirjelmä, jossa ehdotettiin sekatyömiesten päiväpalkkaa korotettavaksi vähintään 10 markkaan. Kun ehdotettuun palkankorotukseen ei hallinto suostunut, joka todennäköisesti johtui etupäässä siitä, että kauttaaltaan sotavarustustyöt siihen aikaan olivat loppumaisillaan, ilmoitti liiton luottamusmies töitä johtavalle hallinnolle, että liiton toimenpiteet asiaan nähden ovat loppuneet. Ja niin loppui tämä työnvälitys, kestittyään kesäkuun ajan.

Työriidat.

Heti maaliskuun 17 p:n jälkeen alkoivat palkkaliikkeet vapaamassa muodossaan, s. o. työväki ryhtyi käyttämään vaatimuksiensa taustana *työlakkoa*, joka toimenpide oli koko sotatila-ajan pakollisilla määräyksillä mitä kireimmälle ahdistettu. Oli siis selvää, että äärimmäisyyteen pakotettu tilanne yhtäkkiä muututtuaan, johti osittain äärimmäisiin toiminnoihin ja tapahtumiin vastaisessa suhteessa. Tarkoitamme tässä äärimmäisyydellä sitä ilmiötä, että paikallisissa osastoissa ei paljoakaan joudettu harkitsemaan työlakkopäätöksiä eikä niistä toimintaohjeitten määräämässä järjestyksessä liittotoimikunnalle ennakolta ilmoittelemaan. Useammassa tapauksessa tuli liittotoimikunnalle työlakoista tieto vasta niitten synnyttyä, jopa toisinaan niinkin, että lakon päättymisestä tuli tieto samalla kertaa. Niinkään oli tavallinen ilmiö se, että työväki julisti ensin työlakon ja sitte ryhtyi ammattiosastoa perustamaan! Mutta olkoonpa miten tahansa, kaikista on hyvin selviydytty ja nousevien joukkojen voima on tuotu aikanaan näyttämölle. Tulevaisuus kiittääkään hyvistä töistä, jos työt sen ansaitsevat.

Ensimmäinen vallankumouksen työlakko liitossamme syntyi maaliskuun 22 p:nä Nokian piirautatehtaalla. Sen syyksi ilmeni yhden työmiehen boikottaus, vaikkakin tehtaan johdon taholta asiaa selitettiin toisin. Sovintoa ei syntynyt, vaikka ammattitarkastajakin koetti asiaan sekaantua. Tehdas valmisti sotatarvetta. Työväki päätti, että asiasta on tehtävä selostus Tampereella olevalle vallankumoukselliselle sotilaskomitealle. Tuo tie riidan sovittamiseksi, ei näyttänyt varsin johdonmukaiselta, mutta enemmistön päätöksen nojalla kuitenkin asia selostettiin sotilaskomitealle. Seuraavana päivänä, maaliskuun 29:nä, kävi sotilaitten lähetystö tehtaan johdon luona, jonka jälkeen heti työt tehtaalla aloitettiin ja kaikki työntekijät saivat palata työhön. Alettiinko työt sotilaskomitean käskystä, siitä ei ole tarkempaa tietoa. Myöhemmin on saman tehdasyhtiön kanssa työehtovälipuheilla palkkaliikkeet järjestetty.

Nummelan parantolan työntekijäin työriita alkoi 7 p:nä toukokuuta, johtuen erimielisyys työaika- ja palkkauskysymyksistä. Työriita jatkui 10 päivää, päättyen kirvesmiesten täydellisellä ja sekatyömiesten osittaisella voitolla. Työsopimus saatiin aikaan, jossa m. m. palkat parani; kirvesmiesten 25 ja sekatyömiesten 15 prosenttia.

Tämän työriidan hoiti liittomme Röykän & Korven osasto.

Isalnessa alkoi sekatyömiesten y. m. lakko toukokuun 16 p:nä. Työriita päättyi 8 päivän kuluttua tuloksella, että saatiin aikaan työ-sopimus, jossa palkka- ja työehdot määrättiin, m. m. 8-tuntinen työ-aika. Työpalkat kohosi keskimäärin viikkoa ja työmiestä kohti 18:20 penniä. Työriita käsitti 15 työntekijää.

Työriidan itsenäisesti hoiti liittomme Isalmen osasto.

Karihaaran osastolla alkoi puolustuslakko huhtikuun 28 p:nä sen-johdosta, että työnantaja alenti palkkoja. Työriita jatkui 25 päivää ja päättyi työmiesten täydellisellä voitolla. Työpalkat m. m. parani keski-määrin viikkoa ja työntekijää kohti 12 markkaa. Työriita käsitti 8 työntekijää, jotka kaikki järjestyneitä.

Kuopion osastolla alkoi huhtikuun 12 p:nä työtaistelu 8-tuntisen työpäivän puolesta. Työriita, joka käsitti 100 työntekijää, niistä 70 järjestyneitä, päättyi työmiesten voitolla, kestätyään ainoastaan 4 päivää.

Valkiakosken paperitehtaan työriita. Työriita aiheutui palkkaus-y. m. kysymyksistä ja alkoi se toukokuun 21 p:nä. Työriitaan osalliseksi joutui yhteensä n. 1,000 työntekijää, jotka kaikki järjestyneitä. Tulos tästä 4 päivää kestäneestä työriidasta oli, että työpalkat saatiin paranemaan 40—75 prosenttia sekä saatiin työntekijöille luottamusmiesten valintaoikeus työmaille ja työnjohtajien mielivaltaa rajotetuksi.

Sovitteliana toimi paperiteollisuustyöväen liiton puolesta *V. Vihriä*. Liittomme Valkiakosken osaston jäsenet ottivat myöskin tähän työrii-taan osaa.

Kotkan sokeritehtalaisten palkkausasioita järjestelemässä oli liiton puheenjohtaja *A. Räsänen* huhtikuun 18 p:nä. Työväen palkat saatiin kohoamaan sekä — 8:tuntinen työaika säännöstellyksi.

Sorsakoskella pukeutui maatyöväen lakko huhtikuun 23 p:nä. Työväki, joka lakon alkaessa perusti sekätyöntekijäin ammattiosaston, asetti vaatimuksikseen 8:tuntisen työpäivän käytäntöön ottamisen ja peh-toorin erottamisen. Toukokuun 1 p:nä matkusti paikkakunnalle liit-tomme asiamies *Emil Lehtinen*. Neuvottelut johti sovintoon. Saavutetiin 8-tuntinen työpäivä. Pehtorin erovaatimuksesta luovuttiin syystä, ettei vaatimusta voitu työväen puolelta riittävästi perustella.

Järvenpäässä Westermarck'in maatiiloilla vallitsevan lakon selvitte-lyyn ja neuvotteluihin otti liittomme asiamies *Emil Lehtinen* osaa touko-kuun 4—5 p:nä. Sovintoa ei silloin vielä saatu, mutta viikko senjäl-keen työnttaja työehtosopimuksen allekirjoitti. Lakko päättyi työväen voitolla. Saatiin palkankorotuksia, työajan lyhennys y. m. etuja.

Varkauteen matkusti liittomme asiamies *E. Lehtinen* toukokuun 6 p:nä, siellä aiheutunutta maatyömiesten ja ajomiesten lakkoa selvittä-mään, joka lakko alkoi saman kuun 2 p:nä. Neuvottelut johti sovintoon. Työriita päättyi työmiesten voitolla. Pääriita oli työajasta. Työ-

aika saatiin 8-tuntiseksi, säännösteltynä vuoden aikojen mukaan. Vaatimuksesta saada lakko-ajalta palkka, luovuttiin.

Kylvettäjäien lakko Helsingissä alkoi toukokuun 2 p:nä. Kysymyksessä oli 8-tuntisen työajan ja työehtosopimuksen aikaan saaminen. 57 saunojen omistajaa saatiinkin taivutetuksi työsopimuksen tekoon. Työaika lyheni 42 tunnilla viikossa.

Panimo- ja Vesitehdastyöntekijöillä Helsingissä oli palkkausliike toukokuussa, jolloin aikaan saatiin työehtosopimus. Sopimuksessa määriteltiin työaika 8-tuntiseksi ja tuntipalkat seuraavasti: miehille 2 mk. (entinen 95 p.) ja naisille 1:40 pen. (entinen 40 penniä). Tämä huomattava tulos saavutettiin työnseisauksetta. Sen jälkeen on sopimusta parikin eri kertaa vielä parannettu.

Skoonealaisen yhtiön rakennustyömaiden lakko Ensossa alkoi huhtikuulla. Muuta vaatimusta ei työmiesten puolelta tehty kuin ainoastaan insinööri Normanin erovaatimus. Toukokuun 11—12 p:nä liiton asiamies *E. Lehtinen* koetti saada neuvotteluilla riitaa sovitetuksi, mutta tuloksetta. Kun insinöörin erovaatimusta ei työmiehet voineet perustella, kehotti asiamies *E. Lehtinen* siitä vaatimuksesta luovuttavaksi ja sensijaan kiinnittää etukysymyksiin huomiota. Ehdotuksen lakkolaiset kuitenkin hylkäsi vielä senkin jälkeen, kun liittotoimikunta oli kehottanut tämän ehdotuksen hyväksymään. Lakko jäi jatkumaan.

Läskelän lakko alkoi toukokuun alkupäivinä. Pääriitakysymys oli työajasta y. m. työehdoista. Saman kuun 14 p:nä alkoi työriidan sovittamiseksi neuvottelut, jatkuen seuraavana päivänä. Näissä neuvotteluissa edusti liittoamme *Emil Lehtinen*. Neuvottelut johti sovintoon tuloksella, että molemmin puolin allekirjotettiin työehtosopimukset paperi-, metalli-, sekä ja maatyöläisten työehdoista. Tämä työriita päättyi työväen voitolla.

Tainiokosken lakko alkoi toukokuun 16 p:nä, jolloin Niskalammin työkunta ryhtyi lakkoon siitä syystä, että työnantaja oli *boikottanut* työstä kaksi järjestynyttä työmiestä. Lakosta oli seurauksena, että tehtaitten työväki kaikki joutui työnsulkuun. Saman kuun 21 p:nä matkusti paikkakunnalle liittomme asiamies *Emil Lehtinen*. Neuvottelut, joita suoritettiin kahtena seuraavana päivänä, johti tulokseen, että työstä boikotetut työmiehet otettiin takaisin työhön. Näin oli saatu tärkeä periaatekysymyksemme onnellisesti ratkaistuksi; miljoonayhtiö Tornator taipui. Työriitaan otti osaa n. 1,200 työntekijää.

Vuoksenniskan takkirautatehtaan työehtosopimuksesta neuvoteltiin toukokuun 21—23 p:vinä. Näitä neuvotteluja johti liittomme asiamies *Emil Lehtinen*. Tulos neuvotteluista oli, että työehtosopimus molemmin puolin allekirjoitettiin ja työriita välttyi. Työväki sai huomattavan voiton, ilman tappelua.

Tainiokoskella, toukokuun 26 p:nä, oli liittomme asiamies *E. Lehtinen*, niissä neuvotteluissa mukana, joita suoritettiin massa- ja paperilastaajien sekä n. s. vaunutyökunnan työsopimuksista. Massa- ja paperilastaajien työehdoista päästiinkin yksimielisyyteen ja sopimus allekirjotettiin, mutta vaunutyökunnan palkoista ei yksimielisyyteen sillä kertaa päästy. Kun viimeksimainitun työkunnan ylössanomien uhkasi johtaa

tehtaiden työväen työnsulkuun, ja kun työnantajan tarjoukset vaunutyökunnalle oli kokolailla tyydyttäviä, päätti asianomainen sekatyöntekijäin osasto luopua työriidan toimeenpanosta sillä kertaa.

Kotkan tiilitehtaalla alkoi lakko toukokuun loppupuolella. Riitakysymyksiä pääasiallisesti oli 100 % korotus entisiin palkkoihin, sekä vaatimus 8-tuntisen työpäivän käytäntöön ottamisesta. Saman kuun 28 p:nä matkusti liittomme asiamies G. Lehén lakkopaikalle, tarkoituksella saada neuvottelut aikaan työriidan sovittamiseksi. Neuvottelut saatiinkin käyntiin ja oli tuloksena, että työehtosopimus allekirjotettiin. Lakko päättyi työväen voitolla.

Nokian piirautatehtaan lakko, joka alkoi toukokuun puolivaiheilla — syystä, että työnantaja *boikotti* järjestynyttä työväkeä. Työmiesten vaatimus oli, että entinen työväki poikkeuksetta otetaan entisille työpaikoilleen mikäli tehtaalla töiden alettua töitä ilmaantuu. Kesäkuun 1 p:nä liittomme asiamiehen *Emil Lehtisen* sovitteluyritys raukesi syystä, kun työnantaja ei tahtonut olla lakkokomitean kanssa missään tekemisissä. Työnantajan päynnöstä alkoi sitte neuvottelut uudelleen kesäkuun 18 p:nä ja päättyi ne siten, että työvälipuhe allekirjotettiin, jossa työmiesten alkuperäiset vaatimukset hyväksyttiin, sekä lisäksi sisälsi se määräyksen, että „jo sitä ennen, kuin yhtiön työt on saatu laajempaan käyntiin, ryhdytään neuvottelemaan työsopimuksen aikaan saamiseksi.“

Porissa Skoonealaisen yhtiön rakennustyömaiden lakon sovittelutilaisuuteen, joissa kaupungin valtuuston edustaja toimi välittäjänä, otti osaa liittomme asiamies *Emil Lehtinen* kesäkuun 21—22 p:nä, mutta sovittelu raukesi tuloksettomana. Lakko päättyi, kestätyään 2½ kuukautta, työmiesten osittaisella voitolla.

Juurikorven tiilitehtaalla alkoi lakko toukokuun 28 p:nä syystä, kun työnantaja ei suostunut työmiesten vaatimuksiin. Kesäkuun 1 p:nä oli neuvottelut, joihin liittomme asiamies G. Lehén otti osaa. Tulos neuvotteluista oli, että sopimus molemmin puolin allekirjotettiin. Työriita päättyi työmiesten voitolla.

Näsiyhtiön tiilitehtaan lakon riitakysymysten neuvotteluihin Tampereella kesäkuun 3 p:nä, otti osaa liittomme asiamies *Emil Lehtinen*. Tulos neuvotteluista oli, että työehtosopimus allekirjotettiin. Työväen etukysymykset kaikki saatiin päättymään työmiehille eduksi. Työntekijät, muutamista muodollisista vaatimuksistaan luopuen, saavuttivat täydellisen voiton. Sopimuksessa nimittäin määrätään palkat y. m. seikat täydellisesti työväen vaatimuksien mukaisesti ja mikä tärkeintä, työväen järjestö tunnustettiin työnantajan puolelta sopimuskumppaniksi.

Jänisjärven lauttasuhdistyksen työmiesten lakko Karjalassa, alkoi kesäkuun 11 p:nä. Tämä lakko oli valtavampi työn ja pääoman välinen kamppailu, kuin Karjalassa on koskaan ollut. Käsittihän lakko noin 2,000 työmiestä. Kuusitoista liittomme eri osastoa oli välittömästi lakon yhteydessä. Työmiesten vaatimukset oli seuraavat: Työaika 8-tuntiseksi, 1:50 p:iä alin tuntipalkka, että työssä käytetään etupäässä järjestyneitä työmiehiä ja eitä palkka- ja työehdoista uittokaudeksi tehdään työehtosopimus, jossa työväen juridisiksi edustajiksi tunnustetaan työväen ammatilliset järjestöt.

Heinäkuun 3 p:nä matkusti lakkopaikalle liittomme asiamies *Emil Lehtinen*. Samana päivänä esitti hän mainitun lauttausyhdistyksen johtokunnan puheenjohtajalle, isännöitsijä Gripenbergille, että neuvottelut riitakysymysten sovittamiseksi alettaisiin työrauhan aikaansaamiseksi. Herra Gripenberg kuitenkin neuvottelutarjouksemme ylimielisesti hylkäsi, huomauttaen: „he eivät ryhdy neuvotteluihin sivullisten ja työväenjärjestöjen kanssa“.

Tämän jälkeen kääntyi liittotoimikunta Senaatin asettaman, puutavaran lauttauksessa esiintyneiden riitaisuuksien johdosta asetetun, Neuvottelukomitean puoleen, esityksellä, että sanottu komitea tarjoaisi välitystään kysymyksenalaisessa työriidassa. Heinäkuun 30 p:nä ilmoitti mainittu komitea liittotoimikunnalle kirjelmällä, ettei työnantaja suostu mainitusta työriidasta Komitean välitykselläkään neuvottelemaan, joten sitäkin tietä yritetty sovittelu raukesi.

Taistelu siis vain kärjistyi. Taistelun näin jatkuessa alkoi työnantaja-yhtymänkin yksimielisyys arveluttavasti horjua. Niinpä *Itä-Suomen Puutavara-Osakeyhtiö* erosi lauttausyhdistyksestä ja kirjoitti heinäkuun 25 p:nä lakkokomitean esittämän työehtosopimuksen alle. Samoin *Hyttivaaran Kartano-Osakeyhtiö* hyväksyi lakkokomitean saneleman työehtosopimuksen elokuun 1 p:nä. — Näytti jo siltä, että lauttausyhtymä joutuu kokonaan hajoamistilaan ja lakko kaikessa laajuudessaan päättyy työmiesten voitolla. Mutta työnantaja-yhtymä taisteli itsepintaisesti ja miljoonatappioita halveksien. — Niitä työntuloksista kiskottuja miljoonia näet johtaja-herrojen oikkuilujen nojalla voidaan kuinka paljon tahansa tuhota! Toiselta puoleu rikkurien ja petturien lukumäärä alkoi arveluttavasti suurentua, joka seikka, sekä lisäksi laskevat liikekonjunktuurit ja siitä johtuva *joukkotyöttömyys* edellytti, että lakkolaisten voiton takeet alkoi käydä arveluttavaksi.

Huomioon ottaen yleisen aseman, elokuun 13 p:nä, neuvottelujen jälkeen, joihin otti osaa liittomme asiamies *V. Viherkoski*, tehtiin lakkolaisten puolesta muutamia myönnytyksiä, joten työehtosopimus allekirjoitettiin. Työaika jäi 10-tuntiseksi. Se oli kuitenkin tärkein voitto, että työväenjärjestöt tuli tunnustetuksi työväen juridisiksi edustajiksi.

Avustusoikeutettuja liittomme jäseniä lakkolaisista oli vain verrattain pieni määrä. Mutta katsoen lakon laajuuteen ja sen onnistumisen tärkeeseen, myönsi liittotoimikunta lakkovahtien palkkaamiseen y. m. välttämättömiin menoihin Smk. 1,250: — tilivelvollisuudella.

Kaukaan tehtaiden lakot. Puhjennut lotjamiesten lakko aiheutti yleisen työväen irtisanomisen cellulostehtaalla. Tämän irtisanomisen aikana sukeutui myöskin sekatyömiesten lakko etukysymyksen johdosta. Cellulostehtaalaisten puolustuslakko alkoi kesäkuun 8 p:nä. Kesäkuun 10 p:nä matkusti liittomme asiamies *G. Lehén* paikkakunnalle. Hänen toimestaan saatiin työnantajain kanssa neuvottelut sekatyöntekijäin riitakysymyksistä käyntiin, joka johti tulokseen, että sekatyöläisten vaatimukset työnantaja hyväksyi ja sopimus allekirjotettiin. Näin saatiin sekatyöntekijäin lakko onnelliseen lopputulokseen.

Cellulostehtaalaisten lakko jatkui vielä useita viikkoja senjälkeen. Myöhemmin sitte cellulostehtaalaisten ammattiosasto ryhtyi syyttämään

toisia ammattiosastoja, erittäinkin metallityömiesten, mutta myöskin meidän liittomme osastoa sekä asiamiestämme, heidän taistelunsa vaikeuttamisesta. Kun cellulosa amm. osasto sittemmin teki asiasta liittonsa välityksellä valituksen Ammattijärjestön toimikunnalle, vaati se asianomaisilta selityksiä. Mikäli asianomaisten osastojen selostuksista kävi selville, ei asiamiehemme vähimmässäkään määrässä tehnyt virhettä ja että mainittu Cellulosa amm. osasto oli itse syypää siihen, että yhteistoiminta ei osastojen kesken tullut kysymykseen. Olihan liittomme osaston ehdotuksen, osastojen yhteistoiminnasta, muutamia viikkoja ennen lakkoja, juuri Cellulosa amm. osasto jyrkästi hyljännyt.

Ammattijärjestön toimikunta, jolle mainittu Cellulosa-ammattiosasto asian esitti, vaatien sovinto-oikeutta asetettavaksi, hyväksyi liittotoimikuntamme esityksen asiasta, ettei asia anna aihetta enempään toimenpiteisiin.

Tuusulan Koskenmäellä maatyöläisten lakot alkoi kesäkuun 19 p:nä. Liittomme asiamiehen *Emil Lehtisen* välityksellä päättyi riidat viikon kuluttua työehtosopimusten allekirjoittamisiin. Työaika lyheni ja työpalkat parani.

Salmissa ja Uuksussa oli myös kevätkesän aikana uittotyöntekijäin lakot, osaa ottavat työmiehet suurimmalta osalta olivat liittomme jäseniä, tosin pääasiallisesti lakon aikana liittyneitä. Lakko alkoi toukokuun 2 p:nä ilman liittotoimikunnan ohjeita ja asianomaista lupaa. Lakko päättyi 19 p:nä toukokuuta, josta voittoma työväki sai ainoastaan työajan lyhennystä sekä hieman palkankorotuksia, mutta jotka työnantaja riisti myöhemmin pois.

Tämän lakon johto ei ollut yleensä onnistunutta. Pahin lakko-tekniillinen virhe oli se, että lakko alettiin jo ennen kuin puut oli veteen vieritetty. Kun puut jäivät kuivalle maalle, ei työnantajilla ollut mitään kiirettä eikä pakkoa sovintoon taipua. Kun sopimus silte saatiin aikaan, ei työnantaja sitä noudattanut. Ei maksettu sopimuksen määräämiä tuntipalkkoja, vaan pakkourakkatyöstä maksettiin huonot urakkapalkat.

Enson ja Wuoksenniskan työriidat. Kesäkuun alkupäivinä tiedotti työnantaja Wuoksenniskan puuhiomotehtaalla työväelle uuden palkkaushinnottelun. Tämän mukaan ansiot entisestään pieneni, josta oli seurauksena, että asianomainen työväki kesäkuun 5 p:nä julisti *puolustuslakon*. Saman kuun 11 p:nä saatiin alulle neuvottelut liittomme asiamiehen *Emil Lehtisen* toimesta. Aluksi neuvottelut näytti jo johtavan sovintoon. Päästiinkin niin pitkälle, että oli enää yksi riitakysymys, koskien vuoro-työmiesten tuntipalkkaa. Mutta kun sitte seuraavana päivänä neuvotteluja jatkettiin, ilmoitettiin työnantajain puolesta, että „entiset myönnytykset peruutetaan ja ei suostuta tekemään minkäänlaista sopimusta“. Näin raukesi sovitteluyrityksemme ja työriita edelleen jäi jatkumaan.

Noin kuukausi edellisen lakon alkua, osa *Enson* tehtaan työnjohtajia ryhtyi rikkuritöihin Wuoksenniskalla, lastaten hirsivaunuun, (ilmaratarpeita) joka kuletettiin sitte Ensoon. Kun Enson työväki tämän hirsivaunun purkauksesta kieltäytyi, johtui siitä, että työnantaja sulki Enson tehtaiden työväen *työnsulkuun*. Tämä oli työnantajilta aivan tarkoituksellista, saada työväki „provoseeratuksi“ taisteluun aikana, jolloin tehtaiden

työskentelyllä ei ollut kiirettä laskevien liikekonjunktuurien ja suurien tavaravarastojen tähden. Näin sai myöskin Enson tehtaiden isännistö hommilleen *kannatuksen ja avun työnantajajärjestöiltä*. Yhtyneet työnantajat olivatkin aivan kauhuissaan senjohdosta, että työväen ammattiyhdistykset vallankumouksen jälkeen olivat nopeassa tempossa kulkenet voitosta voittoon. Työnantajat etsivät sopivaa paikkaa, johon voisivat rakentaa sulun tälle edistysvirralle. Ensossa yhtyneet työnantajat tekivät kokeen ja olihan siihen riittävästi edellytyksiä.

Heinäkuun 16—18 p:nä yritettiin taas saada neuvotteluilla näitä työriitoja sovituksi, mutta tuloksetta. Näihin neuvotteluihin, paitsi liittomme asiamiestä G. Lehénia, otti myöskin osaa puutyöntekijäin ja paperiteollisuustyöväen liiton edustajat.

Kun työriidat edelleen jatkui eikä niiden pikaisesta päättymisestä ollut pienempiäkään toiveita, päätti S. Ammattijärjestön toimikunta puuttua asiaan. Kun kuitenkin Ammattijärjestön puheenjohtaja ei Ruotsin matkansa vuoksi voinut paikkakunnalle matkustaa, kehoitettiin asianomaisia liittoja edustajansa paikkakunnalle lähettämään. Niinpä sitte elokuun 27 p:nä liittomme asiamies *Emil Lehtinen* yhdessä paperiteollisuustyöväen liiton järjestäjän *S. J. Mäkisen* kanssa matkusti Ensoon. Heidän toimestaan sitte ryhdyttiinkin työnantajan kanssa neuvottelemaan. Työnantaja oli kuitenkin edelleenkin taipumaton Wuoksenniskan työriidan sovittamiseen työehtosopimuksella eikä yleensä tahtoneet tunnustaa työväenjärjestöjä sopimuskomppaneiksi. Huomioon ottaen työmarkkinain silloisen tilan ja että yleensä ei taistelun onnelliseen lopputulokseen saamisella ollut edellytyksiä, ehdottivat liittojen edustajat, että tarpeeton voimien tuhlaus keskeytetään ja tehdään *välirauha* niillä ehdoilla, kuin tarjolla on. Tämän ehdotuksen enemmistö Wuoksenniskan lakkolaisista sekä 50 % Enson sulkulaisista kokouksissaan hyväksyikin, joten nämä työriidat julistettiin päättyneeksi elokuun 27 p:nä.

Siihen nähden, että näiden työriitojen päätyttyäkään ei Enson tehtaat ryhdy työskentelemään, vaan ainoastaan rakennus- ja tilapäiset työt tulee käyntiin, jää sulkulaisia työttömiksi ja huomioonottaen, että oli yleinen joukkotyöttömyys, päätti liittomme asiamies *Emil Lehtinen*, liittotoimikunnan suostumuksella, ryhtyä päättäviin toimenpiteisiin Skoonealaisen rakennustyömaan lakon lopettamiseksi sitäkin suuremmalla syyllä, kun lakkolaiset eivät voineet insinööri S. Norman'in erovaatimusta perustella, eivätkä olleet noudattaneet liiton antamia ohjeita. Niinpä sitte annettiin mainitulle työnantajalle seuraavasisältöinen kirjallinen ilmoitus lakon lopettamisesta:

„Siihen nähden, ettei yleensä työväenjärjestöjen tule pyrkiä saamaan määräysvaltaa siitä, kenelle työnantajat tahtovat uskoa töidensä valvonnan vaan korkeintaan voi työntekijät vaatia työjohdolta inhimillistä kohtelua, ilmoitamme täten, että Skånska yhtiön rakennustyömaalla Ensossa toimineen insinööri S. Nordman'in erovaatimuksesta luovutaan ja tulemme toimimaan niin, ettei tämä riitakysymys saa olla esteenä työrauhan palaamiseen ja että tämän riitakysymyksen johdosta vallinnut lakko on lopetettu. Enso, Elokuun 27 päivänä 1917.

Suomen Tehdas- ja Sekatyöväen Liitto.

Emil Lehtinen.
Asiamies.“

Kellolahdella oli myös maatyöväen lakko kesäkuulla, kestäen 11 päivää. Työriidasta oli tuloksena, että sopimus 8-tuntin työpäivästä saatiin aikaan, säännösteltynä työaika vuodenaikojen mukaan.

Tämän taistelun johti itsenäisesti Kellahden sekatyöntekijäin ammattiosasto.

Lauritsalan Kaukas Osakeyhtiön maatilalla sukeutui maatyömiesten lakko kesäkuun 5 p:nä. Työriitaan välittömästi joutui työväkeä yhteensä 17, jotka kaikki järjestyneitä. Työriidan tulokseksi voidaan merkitä, että työaika lyheni 1 ³/₄ tuntia viikossa.

Liitto antoi myös ohjeitaan paikalliselle sekatyöntekijäin osastolle, joka tämän työriidan johdossa oli.

Tervakoskella kesäkuulla päättyi maatyömiesten lakko, kestätyään 13 päivää, tuloksella, että sopimus 3-tuntisesta työajasta (säännöstettynä vuodenaikojen mukaan) saatiin aikaan sekä työpalkat jonkinverran kohosi.

Sovittelioina oli kansanedustajat P. Huttunen ja O. Marttila. Lakkolaisista osa kuului paikalliseen sekatyöntekijäin ammattiosastoon, joka taistelua itsenäisesti johti.

Stokforssin lakko. Toukokuun 23 p:nä tuli työmiehille tiedoksi, että entisiä työehtoja aijotaan huonontaa, nimittäin alentaa palkkoja noin 45 penniä työntekijää ja työvuoroa kohti. Tämän johdosta järjestynyt työväki esitti työnantajalle lakonuhkan, tämän toimenpiteen ehkäisemiseksi. Samana päivänä alkoi myös jo puolustuslakko, johon osalliseksi joutui 250 työmiestä, niistä järjestyneitä 237. Lakko jatkui 14 päivää ja päättyi työmiesten osittaisella voitolla. Palkat yleensä tasattiin ja nousi palkat keskimäärin n. 20 prosenttia. Sovittelijana toimi paperiteollisuusliiton sihteeri W. Vihriä.

Kolhossa toiminimi Math. Bornin terva- ja tärpättitehtaan ja maatyömiesten lakko alkoi toukokuun 9 p:nä. Työmiesten vaatimukset oli: 8-tuntinen työpäivä ja 30 % palkkojenkorotus. Työriita päättyi, kestätyään 13 päivää, tuloksella, että sopimus aikaansaatiin, jossa 8 ¹/₂ tuntinen työaika, ylityökorotukset sekä palkat tuli määrättyksi. Palkan korotus teki keskimäärin viikkoa ja työntekijää kohti 7: 50 penniä.

Lakon hoiti itsenäisesti Kolhon sekatyöntekijäin osasto.

Antreassa sekatyömiesten lakko alkoi liiton asianomaisella luvalla, elokuun 13 p:nä kivityömiesten asian tukemiseksi sekä omien etujen valvomiseksi. Työriitaan joutui sekatyömiehiä 23, jotka kaikki järjestyneitä. Työriita jatkui 7 päivää ja päättyi työmiesten täydellisellä voitolla. Saatiin aikaan työsopimus, jossa työaika määrättiin 8-tuntiseksi, alimmaksi tuntipalkaksi 1: 75 penniä, ylityö rajotettiin 8 tuntiin viikossa, josta maksetaan 50 % korotus.

Liittomme Antrean osasto hoiti itsenäisesti tämän työriidan, liiton ehtimättä antaa välitystään.

Alatornion lastaajien ja hevosmiesten lakko alkoi kesäkuun 19 p:nä syystä, kun työnantaja ei hyväksynyt työmiesten palkankorotus-esitystä. Tähän työriitaan joutui osalliseksi 150 työmiestä, jotka kaikki järjestyneitä. Työriita jatkui 12 päivää, päättyen työmiesten voitolla. Palkka parani keskimäärin viikkoa ja työmiestä kohti 24 markkaa.

Työriitaan osaaottavat työmiehet kuuluivat jäseninä liittomme Alatornion osastoon, joka taistelua johti.

Lahden osastolla alkoi kaupungin halkotarhatyömiesten lakko heinäkuun 16 p:nä. Työriita aiheutui palkkakysymyksestä ja päättyi se, kestettyään 5 päivää, työmiesten voitolla. Työpalkat parani keskimäärin viikkoa ja työmiestä kohti 30 mk. sekä työsopimus aikaansaatiin.

Työriidan johdossa oli liitto.

Karamellitehtaalaisten työriita Helsingissä. Senjohdosta, että työntekijäin järjestöjen luottamushenkilöitä oli boikotettu, eikä työnantaja suostunut työväen esityksiin palkkojen korottamiseksi ja kesäloman myöntämisestä, alkoi karamellitehtaalaisten lakko kesäkuun 5 p:nä, johon joutui osalliseksi 90 miestä ja 250 naista eli yhteensä 340 työntekijää, jotka kaikki järjestyneitä. Työriita jatkui 9 päivää ja päättyi se työntekijäin osittaisella voitolla. Työpalkat parani 20—25 prosentilla.

Lakkoa hoiti ja johti Karamellitehtaalaisten osasto.

Nurmin sekatyömiesten ja celluloosatehtaalaisten työriita johti työnteisaukseen heinäkuun 10 p:nä syystä, kun työmiesten 20 ⁰/₀ palkan korotusesitystä ei hyväksytty. Työriita jatkui 4 päivää ja päättyi työmiesten täydellisellä voitolla.

Tämän työriidan johti ja hoiti liittomme Nurmin osasto itsenäisesti, liiton asianomaisella suostumuksella.

Jyväskylässä liittomme osasto lähes kuukauden kestäneen lakon avulla sai aikaan työsopimuksen rakeonustöissä heinäkuun 13 p:nä, sopimuksen, jossa määrättiin 8-tuntinen työaika, palkat y. m. työehdot. Palkatkin hieman parani. Työehtosopimuksen esittämis- ja lakko-oikeuden myönsi liittotoimikunta.

Sama osasto 4-päiväisen lakon avulla saavutti työsopimuksen *tiili-työläisille* heinäkuun 14 p:nä, jossa työaika määrättiin 8-tuntiseksi, ylitöystä asianmukaiset korotukset sekä palkat y. m. työehdot. Palkat parani keskimäärin viikkoa ja työmiestä kohti 8 markkaa.

Jyväskylän kaupungin sekatyömiesten lakko alkoi 16 p:nä kesäkuuta ja päättyi työmiesten voitolla.

Jyväskylässä Faneeritehtaalaisten, kirjaltajain ja kirvesmiesten työriitaan kesäkuun 19 p:nä joutui osalliseksi kaikkiaan 525 työntekijää, niistä 465 järjestynyttä. Faneeritehtaalaisten lakko johtui siitä syystä, kun tehtaalta annettiin sähköviirtaa kirjaltajille, joiden työ oli työriidan alaista. Nämä työriidat päättyi työntekijäin täydellisellä voitolla. Aikaan saatiin työsopimus, jossa yleensä työ- ja palkkaehdot määrätään. Palkat hieman parani.

Työriidan johdossa oli liitto. Välytys- ja sovittelumiehinä toimi O. Suutala, K. Norlund ja W. Haukkariutta.

Vaasan sokeritehtaalaisten työriita alkoi toukokuun 22 p:nä. Työriita, johon osalliseksi joutui myös metallityömiehiä, jatkui 11 päivää, päättyen työntekijäin voitolla. 8-tunnin työpäivästä saatiin aikaan 2 vuoden sopimus. Palkat parani keskimäärin viikkoa ja työntekijää kohti 21 markkaa.

Työriidan hoiti asianomainen osasto, liittotoimikunnan ohjeiden mukaan.

Wirkkalassa oli toukokuulla työriita 8-tuntisen työajan saavuttamiseksi. Työriita jatkui 12 päivää, päättyen työmiesten voitolla. Saatiin aikaan työsopimus, jossa työaika, y. m. työehdot määriteltiin.

Työriitaa hoiti paikallinen sekatyöntekijäin osasto, liittotoimikunnan ohjeiden mukaan.

Kytäjällä halonlastaajain lakko, kestätyään 5 viikkoa, päättyi työntekijäin tappiolla.

Hunsalassa tukkityöläisten lakko jatkui 2 viikkoa, päättyen työmiesten voitolla. Palkat parani 50 prosenttia.

Pitkänniemen mielisairaalan palveluskunnan ja johdon välistä erimielisyyttä oli selvittämässä liittomme asiamies *G. Lehén* 2 p:nä marraskuuta.

Kurussa oli liittomme asiamies *G. Lehén* neuvottelemassa marraskuun 5—7 p:nä paikallisen osaston kanssa työehtosopimuksen aikaansaamiseksi metsätoita varten.

Porin tehdas- ja sekatyöntekijäin palkankorotuspuuhat. Viime loka-kuun 15 p:nä esitettiin useimmille työnantajille Porissa työmiesten palkkojen korotusesitys sikäläisen liittomme osaston puolesta. Esitettiin, että palkat korotetaan siten, että niille joilla on 1 markan tuntipalkka 50 % ja 1: — 1: 50 tuntipalkkoihin 40 % sekä yli 1: 50 tuntipalkkoihin 25 prosenttia. Tähän työmiesten kirjalliseen esitykseen saatiin muutamia vastauksia.

Porin Konepajaosakeyhtiö vastauksessaan ilmoitti teettäneensä nykyaikana paljon sellaista työtä, jonka se olisi voinut siirtää vastaisuuteen. „Jos täydellistä työnseisausta tai tehdasteollisuuden toiminnan äärimmäisen supistamista tahdotaan välttää, — — niin täytyy myöskin vaatimusten työpalkkoihin nähden mukautua säännöllisen työnjatkumisen mahdollisuutta silmillä pitäen“, lausutaan yhtiön vastauksessa, jonka vuoksi ei yhtiö voi suostua vaadittuun palkankorotukseen.

Porin Puuteollisuusosakeyhtiö ilmoitti haluavansa työmiestensä kanssa asiasta neuvotella. Mihin tuloksiin neuvottelut johtui, ei ole tiedossamme.

Skoonealainen Sementtiyhtiö vastauksessaan ilmoitti, etteivät „voi enään korottaa tuntipalkkoja“, mutta kehottavat työläisiä suuremmassa määrässä käyttämään urakatöitä, joista on „suurempi mahdollisuus ansaita korkeammat palkat kuin nyt“.

Porin rakennusmestarien liiton Porin osaston antamassaan kirjallisessa vastauksessaan lausuu m. m.: „Ymmärrämme teidän palkankorotuspyyntönne olevan täysin oikeutettua“. Mutta kun „osastossamme nykyään ei ole varsinaisia työnantajia, vaan palkkaa nauttivia työnjohtajia, emme parhaalla tahdollammekaan voi asiaanne auttaa“. — Työnjohtajat tuosta kirjelmästäään päättäen ovat siis samassa puristuksessa kuin työläisetkin.

Eräät työnantajat eivät ensinkään suvainneet vastata työntekijäin ammattiosaston kirjelmään. Näiden työnantajain joukkoon kuului myöskin m. m. *Porin Rahatoimikamari*, — niin ihmeelliselä kuin se kuuluukin,

Siihen nähden, ettei ollut hyviä edellytyksiä tarmokkailla toimenpiteilläkään asiaa edelleen kehittää, jätettiin enemmän toimenpiteet sillä kertaa sikseen, niin tyydyttämättömiä kuin työnantajain vastaukset yleensä olivatkin.

Helsingin Keskuskadun rakennuksella esitti sekatyömiehet palkan-
koroitusvaatimuksen toukokuun 21 p:nä. Työnantajain puolelta vastat-
tiin työnsululla, jota vastaan asianomaiset työmiehet julistivat lakon
saman kuun 24 p:nä. Lakko, kestätyään vain 6:si päivää, päättyi työ-
miesten täydellisellä voitolla. Palkka kohosi työmiestä kohti keskimää-
rin 11 markkaa viikossa. Työmiehille pidätettiin oikeus valita työmaalle
keskuudestaan luottamusmiehet. Samalla saatiin takeet siitä, ettei jär-
jestyneitä työmiehiä boikoteta.

Lopen Läyliäisissä alkoi maatyöväen lakko elokuun 6 p:nä. Työ-
miesten pääasiallisemmat vaatimukset olivat 8-tuntinen työpäivä ja yli-
työn palkankorotus. 43 eri maatilalla saatiin aikaan, kolmipäiväisen
lakon jälkeen, 8-tuntinen työaika sekä asianmukaiset ylityökorotukset.

Lakon tehneistä työmiehistä osa kuului Läyliäisten sekatyöntekijäin
ammattiosastoon, joka tätä lakkoa hoiti liiton ohjeiden mukaan.

Keikyässä alkoi maatyöväen lakko toukokuun 4 p:nä. Työväki
vaati 8-tuntista työpäivää. Työriita päättyi työntekijäin voitolla, saavu-
tettiin nimittäin 8-tuntinen työpäivä, joten työaika lyheni 15 tunnilla
viikossa. Sovittelijoina toimi kansanedustaja *O. Leivo* ja senattori
M. Paasivuori. Lakkoon otti osaa 180 miestä 43 naista, joista järjes-
tyneitä 101, kuuluen paikalliseen sekatyöntekijäin ammattiosastoon.

Lopella Launoissa alkoi toukokuun 2 p:nä tilitehtaalaisen, turve-
pehkutehtaalaisen, kirves-, lastaus-, metsä- ja maatyömiesten lakot. Lak-
koon yhtyi kaikkiaan 310 työmiestä, niistä järjestyneitä 185. Lakko
alkoi 8-tuntisen työpäivävaatimuksen läpiajamiseksi, jota vaatimusta ei
maanviljelysneuvos Paloheimo suostunut sovinnolla hyväksymään. Lakko
kesti 13 päivää ja päättyi työmiesten täydellisellä voitolla, paitsi maa-
työmiehiin nähden, joiden täytyi vaatimuksiaan hieman „murtaa“. Muu
työväki sai 12 tuntia ja maatyöväki 6 $\frac{1}{2}$ tuntia työajan lyhennystä vii-
kossa. Maatyöväki sai lisäksi palkankorotusta työmiestä kohti keski-
määrin viikossa 8:75 penniä. Myöskin saavutettiin voitoksi merkittävä:
vapaa lääkäri ja lääkkeet.

Taistelun johdossa oli liitto.

Jokioissa alkoi maa- y. m. työmiesten lakko heinäkuun 5 p:nä työ-
päivän lyhentämisen tarkoituksessa. Lakkoon otti osaa 20 työmiestä, niistä
järjestyneitä 10. Lakko päättyi 2 päivän kuluttua sopimukseen, jonka mu-
kaan työaika lyheni 5 tuntia viikossa. Rikkureitakin ilmaantui 20, joista
järjestyneitä 1. Taisteiua johti Jokioisten sekatyöntekijäin ammattiosasto.

Ylivieskassa sukeutui lakko kesäkuun 20 p:nä siitä syystä ettei
työnantaja suostunut erottamaan työnjohtajan ja korottamaan työpalk-
koja. Lakko jatkui 16 päivää ja päättyi osittaisella työmiesten voitolla.
M. m. ansio parani 12 m:lla viikkoa ja työntekijää kohti sekä saatiin
aikaan työsopimus. Lakkoa johti paikallinen sekatyömiesten ammattiosasto.

Hirvihaarassa oli paikallisella liittomme osastolla kesäkuun lopulla
lakko, joka päättyi työehtosopimuksen allekirjoittamiseen, jossa työehdot
ja palkat määriteltiin. Palkat myöskin hieman kohosi.

Laukkoskella alkoi sekatyömiesten lakko 22 p:nä toukokuuta ja
päättyi heinäkuun 1 p:nä. Tuloksena oli työnjohtajan erottaminen,
työaika lyheni 4 tunnilla viikossa, josta saatiin kirjallinen sopimus.

Johanneksessa maalaistytöläisten lakkoa koetti liittomme asiamies E. Lehtinen saada sovituksi heinäkuun 17 p:nä, mutta yritys raukesi. Tämä työriita päättyi työväen tappiolla suurimmalta osalta siitä syystä, että työväki oli vakiintumatonta järjestöväkeä.

Suonejoen osaston työriita päättyi täydellisesti työmiesten voittoon, kestäen 2 p:vää. Työpalkat parani keskimäärin viikkoa ja työntekijää kohti 18 markkaa.

Viipurin Sementti- ja Asfalttityömiesten ammattiosaston lakko alkoi heinäkuun 9 p:nä liittotoimikunnan asianomaisella luvalla. Vaatimuksena oli 2 markan alimmat tuntipalkat. Työriita päättyi 32 päivän kuluttua työmiesten täydellisellä voitolla. Työriita käsitti 45 työntekijää, jotka kaikki järjestyneitä.

Alapitkässä lastaus- ja sekatyömiehet ryhtyivät heinäkuussa lakoon, päättyen se 6 päivän jälkeen, työmiesten voitolla. Palkat parani. Työriita käsitti 60 työmiestä.

Haapakoskella S. O. K. tehtaiden työläisten palkkausasioita oli liittomme asiamies *Emil Lehtinen* järjestelemässä elokuun alkupäivinä.

Kruunutehtaan työriita Varkaudessa alkoi kloorikalkkiosaston työmiesten palkanalennuksen johdosta elokuun 23 p:nä. Sitte heitti työnantaja kaikki tehtaalla ja sen piirissä työskentelevät työmiehet *työnsulkuun*. Sovittelut, jotka riidan alkaessa oli käynnissä, kompastui siihen, että työnantaja tahtoi pidättää mielivaltaisen boikottausoikeuden. Elokuun 28 p:nä matkusti liittomme asiamies *Emil Lehtinen* paikkakunnalle. Hänen johdollaan suoritettiin sitte taas neuvotteluja useampina päivinä, mutta raukesi ne tuloksettomina samasta syystä kuin edellisetkin. Tämä työriita päättyi työväen osittaisella voitolla syyskuun 25 p:nä. Ammattijärjestön matka-asiames *Aug. Lehto* toimi välittäjänä. Venäläisiä sotilaita työnantajat käyttivät apureinaan, rikkureina, ja niiden sekä asunnoista häätöjen avulla koettivat lakossa olevia työmiehiä nöyryyttää ja taivuttaa.

Sanatorio „Rauhan“ työväen palkkariitaa Imatralla oli liittomme asiamies *Emil Lehtinen* järjestelemässä syyskuun 11 p:nä. Kun neuvottelut eivät tuottaneet työmiehiä tyydyttäviä tuloksia, esitettiin asiamiehemme suostumuksella työnantajalle lakonuhka. Kun yleinen työmiesten irtisanominen toimitettiin, taipui työnantaja palkankorotuksia myöntämään siinä määrin, että lakonuhka peruutettiin ja työrauha säilyi. Näin saavutettiin huomattavia parannuksia ilman työnseisausta.

Tampereella oli liittomme järjestäjä E. Grönqvist järjestelemässä sikäläisiä sekatyöntekijäin työ- ja palkkariitoja, joita olikin useammilla työmailla. Lokomoherrat hankki 100 venäläistä sotilasta rikkuritoihin, mutta jotka kuitenkin poistuiivat kuultuaan asiaan todellisen laidan. Lakot päätty 13 täydellisellä ja 2:ssa osittaisella voitolla.

*Lapua*lla, Onni Palokankaan omistamalla turvepehkutehtaalla oli työtrettelöitä elokuun alkupuolella palkkakysymysten johdosta. Siihen nähden, että kaksi työvuoron työkuntaa julisti lakon kolmannen työvuoron työkuntaa kuulematta, joka ei lakkoa hyväksynyt, lopetettiin tämä lakko elokuun 17 p:nä tarkotustaan vastaamattomana, paikallisen sekatyöntekijäin ammattiosaston kokouksen päätöksellä, jossa kokouksessa oli myös saapuvilla liittomme asiamies *E. Ekholm*.

Kuusankoskella, Ammattijärjestön toimikunnan toimesta, oli eri liittojen edustajain yhteinen neuvottelukokous syyskuun 16 p. yhtenäisen menettelytavan järjestämiseksi Kymiyhtiön tehdasalueilla uhkaavan työriidan johdosta. Tässä kokouksessa edusti liittoamme *V. Viherkoski*. Neuvottelukokous tuli siihen tulokseen, että tällä kertaa ei lakon avulla ryhdytä palkkaliikettä kehittämään syystä, että työmarkkinat paperiteollisuudessa eivät siihen ole nyt otolliset. Sensijaan päätettiin muilla keinoilla asiaa edelleen kehittää.

Hyvinkäällä O. Y. Hiltamolle esitti paikallinen liittomme osasto syyskuun 1 p:nä palkkojenkorotusvaatimuksen, että tuntipalkka korotettaisiin 2:teen markkaan. Työnantaja kieltäytyi, perustellen sillä, että paikkakunnan toisilla työmailla maksetaan vain 1: 25 pen. tuntipalkkoja. Osaston kokouksessa saman kuun 18 p:nä oli mukaan liittomme asiamies *E. Grönqvist* asian johdosta. Kokouksessa päätettiin palkkausliikettä ryhtyä keskittämään, nimittäin esittää samanlainen vaatimus myöskin Hyvinkään sementtivalimolle ja *O. Y. Granithille*. Myöskin päätettiin kehottaa kutomateollisuustyöväen liiton osastoa ryhtymään yhdenmukaisiin toimenpiteisiin.

O. Y. Granithin työriitä Ahvenanmaan saaristossa. Mainittu yhtiö on siellä urakoitsiana Venäjän valtion töissä. Työmiehet esittivät palkan korotusvaatimuksen lakonuhalla, vaatimuksen ammattimiesten alimmaksi tuntipalkaksi 2 mk. ja sekatyömiehille 1: 75 penniä. Lokakuun 2 p:nä saatiin aikaan neuvottelut, johon otti osaa liittomme asiamies *E. Ekholm*. Neuvottelujen tuloksena oli, että sopimus saatiin aikaan, jossa palkat määrättiin seuraavasti: kivityömiehille, kirvesmiehille ja harmaankiven muurareille 1: 90 pen. sekä sekatyömiehille 1: 65 alimmiksi tuntipalkoiksi kaikille yli 18-ikävuotisille. Näin saavutettiin palkankorotuksia työnseisauksetta.

Turun sähkölaitoksen työntekijät irtisanoutuivat syyskuun 20 p:nä syystä, kun työnantaja ei hyväksynyt palkankorotusesitystä. Lokakuun 4 p:nä asian johdosta saatiin aikaan nnuvottelut, johon otti osaa liittomme asiamies *E. Ekholm*, joista oli tuloksena, että sopimus saatiin aikaan. Palkat kohosi naisille ja sekatyömiehille 20 penniä tunnilta, samoin kohosi urakkapalkka. Kuukausimiehet saivat ylityöstä asianmukaisen korotuksen, mitä ei enemmin oltu maksettu. Näin välttyi työnseisaus.

Haukiputaan Kirkkosuvannolla puiden lajittelutyössä syntyi lakko ja kesti vain yhden päivän, päättyen työväen täydelliseen voittoon. Palkka kohosi sekä työaika lyheni, kuten työmiehet olivat vaatineetkin.

Raahen trikootehtaalla alkoi lakko kesäkuun 18 p:nä. Vaatimuksena oli 125 % palkankorotus ja työehtosopimus. Työnantajat eivät näitä vaatimuksia hyväksyneet, vaan ryhtyivät hankkimaan tehtaalle rikkuri työvoimaa, joka ei kuitenkaan sanottavasti onnistunut. Lakon kestäessä luvattiin työnantajan puolesta suullisesti korottaa palkkoja 80 %, mutta mitään kirjallista sopimusta ei luvattu suostua tekemään. Työväki päätti kuitenkin tehdyn tarjouksen hyväksyä, vaikkakaan se ei työväkeä täysin tyydyttänyt, kun parempien tuloisien saanti näytti toivottomalta.

Kuvaavana seikkana tämän työriidan aikana oli se, että järjestysvalta, esivallan miekkaa kantavana, tuppaantui työnantajan etuja ajamaan

ja turvaamaan. Tutkimuksia ja tuomioita tuli kuin konsanaan santarmi-hallituksen aikana. Tämäkin osaltaan vaikutti työriidan kehitykseen. Sillä poliisin alinomaiset tutkinnot olivat omiaan pelottamaan työntekijät, jotka suurimmaksi osaksi olivat nuoria tyttöjä.

Nokiaalla Elektrometallurgiska Aktiebolaget'in omistaman uuden takkirautatehtaan työehtosopimuksesta neuvoteltiin lokakuun 15 p:nä. Näihin neuvotteluihin otti osaa liittomme asiamies *Emil Lehtinen*. Tulos neuvotteluista oli, että työehtosopimus allekirjoitettiin. Sopimus on voimassa toukokuun 1 p:vään 1918. Palkat lepää sopimuksessa n. s. liik-kuvan palkka-asteikon pohjalla. Sopimuksessa on nimittäin määräys, että mikäli elantokustannukset kohoaa sikäli tulee palkkojakin korottaa. Ellei palkoista y. m. seikoista yksimielisyyteen päästä, ratkaisee riidan sovinto-oikeus, jonka päätös on lopullinen ja ulosottovoimainen. (Samanlainen sopimus on saman yhtiön Vuoksenniskan rautatehtaalla, jossa jo sovinto-oikeus kerran sai palkkoja korottaa kun työnantaja ei siihen muuten suostunut.) Palkkoja ei saatu riittävästi kohoamaan, mutta kun laskevien liikekonjunktuurien tähden ei ollut edellytyksiä lakkoliikkeelläkään huomattavia etuja saavuttaa, voitiin saavutusta pitää tyydyttävänä, semminkin kun se saavutettiin työnsisäuksetta.

Lahdessa Pallas-Yhtiön rullatehtaalla suoritettiin neuvotteluja loka-kuun 23 p:nä työntekijäin palkkauskysymyksistä, joihin neuvotteluihin otti osaa liittomme asiamies *E. Ekholm*. Lopullista järjestelyä ei saatu aikaan, mutta myöhemmin asiat järjestyivät työntekijöitä tyydyttävästi.

Lopen Hautahuhdalla alkoi sekatyömiesten työnsulku 15 p:vä kesä-kuuta siitä syystä, että työnantaja ei suostunut työntekijäin palkankorotus-vaatimukseen, vaan vastasi sululla. Työriita jatkui yli kolme viikkoa. Työaika lyheni 12:ta tunnilla viikossa. Palkka saatiin hieman kohoamaan. Työnantajan ja työntekijäin riitaisuuksien ratkaiseminen siirrettiin sovinto-oikeudelle. Saatiin yleensä käytännössä olevat ylityökorotukset.

Helsingissä Polttoaine Osuuskunnan työmaalla alkoi sekatyömiesten lakko 2 p:nä toukokuuta. Työaikakysymyksestä ei lakkoa olisi johtunut vaan sukeutui se palkkauskysymyksestä, jossa työnantaja ei suostunut tekemään tyydyttäviä myönnytyksiä. Lakkoon osaaottavat työmiehet, luvultaan 18, olivat kaikki järjestyneitä. Tämä työriita päättyi 26 p:nä toukokuuta työmiesten täydellisellä voitolla. Palkka työmiestä kohti parani keskimäärin viikossa 24 markkaa, saavutettiin 8-tuntinen työpäivä. Taistelua johti, osaston n:o 16, apuna liittotoimikunta.

Helsingin Halkokonttorin työmiehet, luvultaan n. 100, ryhtyivät lakkoon toukokuun 2 p:nä palkankorotusvaatimuksensa läpiajamiseksi. Lakko, kestätyään 26 päivää, päättyi työmiesten täydellisellä voitolla. Palkka kohosi työmiestä kohti viikossa 13 mk. ja työaika lyheni 8-tuntiseksi. Lakon tehneet työmiehet oli Helsingin sekatyöntekijäin osaston n:o 16 jäseniä, joka osasto lakkoo johti.

Ekön sekatyöntekijäin osastolla oli palkankorotushomma vireillä lokakuulla. Työntekijät pyrkivät saamaan peruspalkkoihin parannusta, mutta työnantajia ei siihen suostunut, sensijaan oli halukkaampi myöntämään n. s. kalliinajan lisiä. Työnantaja myönsi tätä „avustusta“ 10 mk. perheen päämiehelle, 5 mk. vaimolle ja jokaiselle perheen alaikäiselle

lapselle kuukaudessa. — Huomioon ottaen työmarkkinain huonon tilan, päätti asianomaiset työntekijät osastonsa kokouksessa toistaiseksi tähän palkkojen parannukseen tyytyä, niin riittämätöin kuin korotus olikin.

Porin sekatyöntekijäin osaston välityksellä oli lokakuun lopulla sikäläisellä ajomiehillä hommassa työpalkkojen korotus. Tuloksena olikin, että taloudellisia etuja yleensä saavutettiin. Työnantajat, kolmea lukuunottamatta, kieltäytyivät tunnustamasta osastoa asianomaisten työmiesten juridiseksi edustajaksi. Kun kuitenkin taloudellisia etuja työnantajat olivat valmiita työmiehilleen myöntämään, päätti asianomainen ammattiosasto toistaiseksi luopua periaatteiden ajamisesta, johon mielipiteeseen liittotoimikuntakin, sille asia ilmoitettua yhtyi.

S. V. R. halkotarhojen työmiesten työriidat. Sota-aikana kivihiilien puutten tähden on S. V. Rautateillä ollut polttoaineena pääasiallisesti halot. Tämän tähden halkotarhoihin on tavallista enempi sijoitettu työvoimaa. Kun työ- ja palkkaehdoista alinomaa oli erimielisyyksiä, ryhtyi halkotarhojen työmiehet yhteistoimintaan yleisen, koko maata käsittävän työsopimuksen aikaansaamiseksi. Niinpä olikin tästä tuloksena, että viime heinäkuun 4 p:nä saatiin aikaan työsopimus. Kun näin oli saatu alituiset erimielisyydet työ- ja palkkaehdoista poistetuksi sopimuksen määritelmien mukaan, ja siten saatu varmat *takeet työrauhasta*, olisi voinut odottaa, että Rautatiehallitus sopimuksen tärkeyden tunnustaa ja käytännössä parhaansa mukaan menettelee niin, että sopimusta noudatetaan. Mutta se oletamus ei osottautunut oikeaksi. Rautatiehallitus pyrki irti sopimuksesta, sanoen mainitun sopimuksen irti, joka irtisanominen päättyi marraskuun 7 p:nä.

Kun sittemmin halkotarhatyömiesten keskuskomitea esitti uuden sopimusehdotuksen, kieltäytyi R:hallitus sitä vastaan ottamasta, sensijaan kehottaa kiertokirjeellä paikallispäälliköitä tekemään ainoastaan paikallissopimuksia.

Samaan aikaan useilla halkotarhoilla kuten Pietarissa sekä useissa muissakin paikoissa ei sopimusta noudatettu ja kun Rautatiehallitus ei suostunut korottamaan työpalkkoja sopimuksen mukaisesti, vaativat työntekijät sovinto-oikeuden asettamista.

Sovinto-oikeuttakaan ei Rautatiehallitus suostunut asettamaan, vaikkapa sopimus sen nimenomaan määräsi, muuten kuin vasta sitte, kun asianomaiset työmiehet, liiton asianomaisella suostumuksella, uhkasivat lopettaa työskentelyn ja niin ollen uhkasi koko rautatieliikennettä pysähdys.

Sovinto-oikeus, jonka jäseninä työmiesten puolesta oli liittomme puheenjohtaja Antti Räsänen ja Kivityöntekijäin liiton luottamusmies J. Pietikäinen, antoi päätöksensä 2 p:nä marraskuuta, korottaen mainitussa sopimuksessa määrättyjä palkkoja 20 % huomioon ottaen kohonneet elinkustannukset sekä sopimuksen määräyksen, että työpalkkoja on korotettava sikäli kuin elantokustannukset kohoaa.

Sopimuksen irtisanomisajan kestäessä Pietarissa, Viipurissa ja muissa paikoissa työmiehiä irtisanottiin ja ilmoitettiin, että työt halkotarhoilla tullaan antamaan urakoitsijoille. Näin kehittyi taas vakava riidan aihe. Halkotarhojen työmiesten edustajakokous nimittäin Tampereella syyskuun 20—22 p:nä päätti, että yksityisiä sopimuksia ei tehdä, vaan edelleen on saatava yleinen sopimus aikaan.

S. Tehdas- ja Sekatyöväen-

Osaston N:o	Osasto	Työriitoja				Työn- antajia		Työntekijöitä				
		Hyökkäyslakko	Puolustuslakko	Työnsulku	Työn- seisauksella	Järjestyneitä	Järjesty- mättömiä	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Järjestyneitä	Järjesty- mättömiä
7	Enson os.	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—
8	Turun os.	—	—	—	1	1	—	45	15	60	59	1
11	Keravan os.	1	—	—	—	1	—	90	—	90	25	65
15	Kolhon os.	1	—	—	—	—	1	69	5	74	49	25
16	Helsinki os.	1	—	—	—	—	1	100	—	100	100	—
		—	—	1	—	—	1	60	—	60	60	—
		1	—	—	—	—	1	18	—	18	18	—
19	Kuopion os.	1	—	—	—	1	—	100	—	100	70	30
20	H:gin Kylvet. os.	1	—	—	—	57	—	2	50	52	52	—
25	Lahden os.	1	—	—	—	—	1	6	—	6	5	1
28	Porin os.	1	—	—	—	—	1	150	15	165	148	17
30	Wirkkalan os.	1	—	—	—	1	—	152	—	152	103	49
36	Forssan os. 1)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
37	Stockforsin os.	1	—	—	—	1	—	190	60	250	237	13
39	Wiitalan os.	—	1	—	—	1	—	3	5	8	8	—
40	Kaukaan os.	1	—	—	—	1	—	83	23	106	99	7
45	Lauritsalan os.	1	—	—	—	1	—	12	5	17	17	—
46	Messukylän os.	1	—	—	—	—	1	50	—	50	50	—
47	Uuksun os.	1	—	—	—	1	—	250	—	250	220	30
49	Niinimäen os.	1	—	—	—	—	4	150	50	200	100	100
51	Mäntän os.	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
53	Jokioisten os.	1	—	—	—	—	2	20	—	20	10	10
51	Suonejoen os.	1	—	—	—	1	—	52	26	78	52	26
57	Tainiokosken os.	1	—	—	—	1	—	900	300	1,200	1,100	100
		—	—	—	1	1	—	40	—	40	40	—
58	H:gin tupakt. os.	—	—	—	1	3	1	—	—	2,000	1,900	100
		1	—	—	1	3	1	—	—	2,000	1,900	100
60	Wilpurin sement. os.	1	—	—	—	—	—	44	1	45	45	—
62	Waasan sokerit. os.	1	—	—	—	1	—	150	—	150	130	20
65	Karihaaran os.	—	1	—	—	—	1	8	—	8	8	—
71	Wiipurin tulitik. os.	—	—	—	1	1	—	150	300	450	450	—
72	Espoon os.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
79	Kuopion os.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
80	Läskelän os.	1	—	—	—	1	—	500	100	600	500	100
88	Antrean os.	1	—	—	—	—	1	23	—	23	23	—
100	Walkeakosken os.	1	—	—	—	1	—	650	350	1,000	1,000	—
101	Pietarsaaren os.	—	—	—	1	2	—	200	900	1,100	880	210
102	Alatornion os.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
108	Nokian os.	1	—	—	—	—	1	125	10	135	120	15
109	Juurikorven os.	1	—	—	—	1	—	150	—	150	9	—
115	Jyväskylän os.	—	1	—	—	1	—	470	55	525	468	57
		1	—	—	—	—	1	5	—	5	1	4
		1	—	—	—	—	1	6	4	10	10	—
126	H:gin Karamel.teh. os.	1	—	—	—	1	—	90	250	340	340	—
134	Tervakosken os.	1	—	—	—	1	—	300	205	505	125	425
Siirto		32	4	2	6	28	81	5,663	2,749	12,412	10,781	1,525

1) Tiedot puuttuu.

liiton työriidat v. 1917.

Työriita kesti päiviä	Työriidassa mene- tettyjen päivien arvo	Päätyi			Saavutukset					Menetykset					Osaston N:o
		Voitolla	Ositt. voitolla	Tappiolla	Uusia sopimuksia	Uudistettui- sopimuksia	Työaika lyheni viikossa t.	Palkka parani keskim. työn- tehtijää ja viik- koa kohti	Palkat parani yhteensä viikossa	Sopimuksia menetetttiin	Työaika piteni viikossa	Työpaikka aleni työntekij. kohti viikossa	Työpaikat aleni yhteensä viikossa		
—	—	1	—	—	1	—	—	9 60	576	—	—	—	—	7	
4	—	1	—	—	—	—	—	13	1,170	—	—	—	—	8	
14	3,700	1	—	—	1	—	9	7 50	555	—	—	—	—	11	
26	3,312	1	—	—	—	—	—	13	1,300	—	—	—	—	15	
6	3,600	1	—	—	—	—	—	11	660	—	—	—	—	16	
26	2,600	1	—	—	—	—	—	24	432	—	—	—	—	.	
4	1,600	1	—	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—	19	
122	42,700	—	1	—	2	—	42	—	—	—	—	—	—	20	
5	270	1	—	—	1	—	—	30	180	—	—	—	—	25	
74	8,144	—	1	—	—	—	—	22	3,630	50	—	—	—	28	
12	15,392	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	30	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	36	
14	14,680	—	1	—	—	—	—	4 80	1,200	—	—	—	—	37	
55	—	—	1	—	—	—	—	6	48	—	—	—	—	39	
2	510	10	1	—	—	—	—	9	954	—	—	—	—	40	
8	—	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	45	
14	—	1	—	—	1	—	10	24	1,200	—	—	—	—	46	
32	9,600	—	1	—	1	—	24	25	6,250	—	—	—	—	47	
3	5,520	1	—	—	1	—	1	11 75	2,350	—	—	—	—	49	
—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	51	
2	250	1	—	—	1	—	5	—	—	—	—	—	—	53	
2	856	1	—	—	1	—	—	18	—	—	—	—	—	54	
7	12,032	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	57	
—	—	1	—	—	1	—	10	25	1,000	—	—	—	—	.	
—	—	1	—	—	4	—	—	21 60	43,200	—	—	—	—	58	
3	30,000	1	—	—	—	3	—	30	60,000	—	—	—	—	.	
4	341 60	1	—	—	—	—	—	38 20	2,875	—	—	—	—	60	
11	11,550	1	—	—	1	—	13	21	3,150	—	—	—	—	62	
25	2,800	1	—	—	1	—	8	12	96	—	—	—	—	65	
—	—	1	—	—	1	—	—	20	9,000	—	—	—	—	71	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	72	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	79	
15	27,000	1	—	—	2	—	23	—	—	—	—	—	—	80	
7	2,300	25	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	88	
4	12,000	1	—	—	1	—	—	15	15,000	—	—	—	—	100	
—	—	—	1	—	—	—	—	5	5,500	—	—	—	—	101	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	102	
—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	108	
3	975	1	—	—	1	—	10	25	3,750	—	—	—	—	109	
5	6,720	1	—	—	1	—	—	1 80	70	—	—	—	—	115	
17	—	1	—	—	1	—	12	1 20	6	—	—	—	—	.	
4	396	1	—	—	1	—	12	8	80	—	—	—	—	.	
9	—	—	1	—	—	—	—	6	2,240	—	—	—	—	126	
13	455	—	1	—	—	—	18	3 50	1,942	50	—	—	—	134	
580	219,383 95	33	9	—	29	3	209	466 75	169,700	—	—	—	—	—	

Osaston N:o	Osasto	Työriitoja				Työn- antajia		Työntekijöitä				
		Hyökkäyslakko	Puolustuslakko	Työnsulku	Työn- selsauksetta	Järjestyneitä	Järjesty- mättömiä	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Järjestyneitä	Järjesty- mättömiä
	Siirto	32	4	2	6	28	81	5,663	2,749	12,412	10,781	1,525
142	Iisalmen os.	—	1	—	—	—	1	15	—	15	12	3
150	Warkauden os.	1	—	—	—	1	—	25	—	25	20	5
		—	1	—	—	—	1	130	15	145	120	25
153	Raahen os.	1	—	—	—	—	—	?	?	?	?	—
156	Keikyän os.	1	—	—	—	1	—	180	43	223	101	122
157	Hämekosken os. ¹⁾	1	—	—	—	3	—	2,000	—	2,000	?	?
159	Wuoksenniskan os.	—	—	—	1	—	1	160	15	185	150	35
		—	1	—	—	—	—	80	16	96	—	—
172	Launosten os.	—	—	—	—	1	—	300	10	310	185	125
176	Järvenpään os.	1	—	—	—	1	—	200	40	240	200	40
184	Salm. Tuleman os.	—	1	—	—	1	—	500	—	500	200	300
191	Högforsin os.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
194	Koskenmäen os.	—	1	—	—	—	6	27	24	51	40	11
195	Mustion os.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
200	Nurmin os.	1	—	—	—	1	—	42	12	54	44	10
201	Röykän & Korven os.	1	—	—	—	—	1	8	—	8	7	1
202	Harvialan os.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
204	Wilppulan os.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
205	Hirvihaaran os.	1	—	—	—	—	1	65	—	65	50	15
209	Osmajärven os.	1	—	—	—	1	—	6	2	8	8	—
262	Kilpeenjoen os.	1	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—
274	Laukkosken os.	1	—	—	—	—	1	15	—	15	15	—
245	Kellahden os.	1	—	—	—	—	1	13	—	13	13	—
303	Korpilahden os.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
310	Hautahuhdan os.	1	—	—	—	—	1	17	25	42	19	23
326	Johanneksen os.	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
331	Ylivieskan os.	1	—	—	—	—	1	?	?	200	?	?
346	Läyliälsten os.	1	—	—	—	—	43	—	—	50	—	—
434	Turun os.	—	—	—	1	—	1	30	—	30	30	—
2	Helsingin panimot. os.	—	—	—	1	—	27	200	180	380	350	30
	S. V. R. Halkotarh. työm. ..	—	—	—	1	—	1	2,000	—	2,000	2,000	—
	Yhteensä	52	9	2	10	39	175	11,676	3,131	19,067	14,345	2,270

¹⁾ Hämekosken osasto edustaa kaikkia niitä 16 liiton osastoa ja 2,000 työntekijää,

²⁾ Keskimäärin.

³⁾ Keskimäärin.

⁴⁾ Keskimäärin.

Työriita kesti päiviä	Työriidassa mene- tettyjen päivien arvo	Päätyi			Saavutukset					Menetykset				Osaston N:o	
		Voitolla	Ositt. voitolla	Tappiolla	Uusia sopimuksia	Uudistettiin sopimuksia	Työaika lyheni viikossa t.	Palkka parani keskim. työn- teijää ja voik- koa kohti	Palkat parani yhteensä viikossa	Sopimuksia menetettiin	Työaika piteni viikossa	Työpaikka aleni työntekijä kohti viikossa	Työpaikat aleni yhteensä viikossa		
580	219,383	95	33	9	—	29	3	209	466	75	169,700	—	—	—	142
8	780	—	1	—	—	1	—	12	18	20	6,730	—	—	—	150
8	800	—	1	—	—	1	—	10	—	—	—	—	—	—	—
33	4,500	—	—	1	—	—	—	—	9	—	1,266	—	—	—	—
—	—	—	—	1	—	—	—	—	?	—	?	—	—	—	153
17	510	—	1	—	—	1	—	15	—	—	—	—	—	—	156
71	?	—	1	—	—	3	—	12	13	—	26,000	—	—	—	157
—	—	—	1	—	—	1	—	—	10	—	1,850	—	—	—	159
85	—	—	1	—	—	—	—	—	6	—	756	—	—	—	—
13	24,180	—	1	—	—	1	—	9	8	75	8,750	—	—	—	172
10	10,000	—	1	—	—	1	—	12	5	—	1,200	—	—	—	176
15	2,275	—	1	—	—	1	—	24	—	—	—	—	—	—	184
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	191
5	1,528	—	1	—	—	6	—	9	9	—	459	—	—	—	194
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	195
4	—	—	1	—	—	—	—	—	7	50	405	—	—	—	200
10	90	—	1	—	—	1	—	9	10	—	80	—	—	—	201
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	202
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	204
16	6,630	—	1	—	—	1	—	—	3	—	60	—	—	—	205
7	—	—	1	—	—	1	—	24	9	—	72	—	—	—	209
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	262
42	2,520	—	1	—	—	1	—	4	—	—	—	—	—	—	274
—	—	—	1	—	—	1	—	6	—	—	—	—	—	—	245
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	303
24	350	—	1	—	—	1	—	12	3	—	126	—	—	—	310
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	326
16	—	—	1	—	—	—	—	—	12	—	24,000	—	—	—	331
3	120	—	1	—	—	43	—	11	—	—	—	—	—	—	346
—	—	—	1	—	—	1	—	—	12	—	360	—	—	—	434
—	—	—	1	—	—	2	—	10	41	10	15,618	—	—	—	2
—	—	—	1	—	—	1	—	—	18	—	36,000	—	—	—	—
18,6 ²⁾	273,666	95	48	18	3	99	4	12,5 ³⁾	13 ⁴⁾	75	269,851	—	—	—	—

jotka ottivat osaa Jänisjärven lauttausyhdistyksen lakkoon.

Neuvottelut uudesta sopimuksesta kuitenkin alkoivat Rautatiehallituksessa marraskuun 5 p:nä, joihin liiton puheenjohtaja *Antti Räsänen* otti myös osaa. Neuvottelut päättyi saman kuun 23 p:nä entisestään parannettuun, koko rautatieverkkoa käsittävään työehtosopimukseen.

Huomautettava palkkaliike on ollut tupakkateollisuudessa. Se alkoi toukokuussa *Itämaisen paperossitehdas-yhtiön* paperossitehtaassa Helsingissä. Neuvottelujen nojalla hyväksyi sanottu tehdasyhtiö naisten tuntipalkoiksi 80 p:nä ja 1 mak, sekatyömiesten 1:40 ja ammattimiesten tuntipalkaksi 2:—. Samallaiset palkkaehdot sittemmin jätettiin kaikille toisillekin tupakkatehtailijoille, ja tulivat ne heinäkuussa käytäntöön Viipurissa, sekä toisissa helsinkiläisissä tupakkatehtaissa — naisten palkat edelläsanoittuja parempina — niinikään. Kuitenkaan eivät tupakkatehtailijat hevillä edelläsanoittuja ehtoja hyväksyneet, vaan tapahtui helsinkiläisissä samoin viipurilaisissakin tehtaissa työstä irtisanoutuminen, niin että aivan työn seisaus uhataksa tulivat työntekijäin vaatimukset hyväksytyiksi. Pietarsaareissa ei työväki ryhtynyt tehtailijoita vastaan pakko-toimenpiteisiin, joten siellä vasta syyskuulla työpalkkoja tuntuvammin korotettiin. Turussa jäi asia samoista syistä sille kannelle, että siellä ovat tupakkatyöntekijäin palkat nykyään kaikista huonoimmat. Toistamiseen tuli palkkaliike esille *Itämaisen Paperossitehdas-OY:n* työväen keskuudessa syyskuulla, johtaen työnseisaukseen. Jo heinäkuulla tehdasyhtiö tarjosi työväelle uuden palkkahinnottelun, jota työväki ei silläkertaa hyväksynyt. Asia viipyi työväen eri ryhmien harkittavana niin, että vasta syyskuun lopussa sille tuli ratkaisu. Työväki tahtoi asian esittää lopullisesti lakonuhkavaatimuksena. Metallityöntekijäin ja Tehdas ja Sekatyöväen liittotoimikunnat, joita molempia asia koski, eivät antaneet lakkolupaa, toivoen saatavan sovinnollisesti asian selviytymään. Mutta tehtaan työväki kuitenkin julisti työlakon lokakuun 4 p:naamuna. Kun työväki sittenkin tahtoi jättää asian järjestöjen huostaan ja tehdasyhtiö oli halukas asian sovittamaan, saatiin neuvottelun nojalla lakko päättymään lokak. 6 p:nä, eli kolmantena lakkopäivänä.

Työpalkat paranivat entisestään tuntuvasti. Kirjallinen välipuhe uudistettiin sillä ehdolla, että työväki ei vastaisuudessa työnseisausta julista järjestöjen luvatta.

Tämä palkkaliike johti siihen, että Viipurin tupakkatehtaissa korotettiin työpalkkoja 25 % ja niinikään Helsingissä O. Y. Borgströmin tupakkatehtaassa noin 40 %. Toisten helsinkiläisten tehtaitten palkan korotus on tätä kirjoittaessa kyseenalaisena.

Edellisellä sivulla olevn tilastollinen katsaus antaa yksityiskohtaisemman kuvantämän vuoden työriidoista.

Edelläoleva tilastollinen katsaus meille osoittaa, että työriitoja on ollut tavattoman runsaasti. Työriitojen lukumäärä suuresti lisäsi taistelu 8-tuntisen työpäivän saavuttamiseksi. Mutta ei lähimainkaan kaikki liiton osastojen hoitamat työriidat ole edellä selostettu. Useita kymmeniä työriitoja, joita liitonkin puolesta on kirjevaihdolla, sähköteitse ja puhelimitse ohjailtu, on edelläolevasta tilastosta pois, syystä, kun niistä ei ole saatu tarpeenmukaisia tietoja osastoille, pyynnöistä huolimatta. Edelläoleva tilasto osoittaa, että työriitoja on ollut 52

hyökkäys- ja 9 puolustuslakkoa sekä työnsulkuja 2 ja sovinto saatu aikaan työnseisauksetta 10 tapauksessa, ollen siis työriitojen yhteinen luku 73. Työriidat ovat käsittäneet yhteensä 19,067 työntekijää niistä järjestyneitä 14,345, järjestymättömiä 2,270 sekä 2,452 niitä, joiden järjestyneisyydestä puuttuu tietoja.

Työriidoista on päättynyt *voitolla* 48, osittaisella voitolla 18 ja ainoastaan 3 tappiolla. Työaika on lyhentynyt 31 tapauksessa, keskimäärin 12 $\frac{1}{2}$ tuntia viikkoa ja työntekijää kohti. (Useita kymmeniä työpaikkoja lisäksi, joissa työaika on lyhentynyt. ja joista ei ole lähempiä tietoja.) Työpalkat ovat parantuneet keskimäärin viikkoa ja työntekijää kohti Smk. 13:75 ja yhteensä on työpalkkojen parannus *viikkossa Smk 269,815*: — joka laskettuna kuukauden ajalta. kohooa yli miljoonan markan! Työpalkkojen parannus kuitenkin, elinkustannusten jatkuvasti ja nopeasti kohotessa, on menettänyt arvonsa ja yhä edelleen on täytynyt ryhtyä työpalkkojen korottamispuuhiin.

Uusia työehtosopimuksia ja työvälipuheita on saatu aikaan 99 ja uudistettu 4. Sopimukset yleensä on tehty lyhytaikaisia, mikäli ne koskee palkkoja, ja ovat ne vaini rtisanomisajan voimassa. Elektrometallurgiska Aktiebolaget'in tehtailla Vuoksenniskalla ja Nokialla on työehtosopimukset pitempiaikaiset, ollen niissä n. s. liikkuva palkka-asteikko. Kumminkin viimeksi mainitut sopimukset päättyvät 1 p. toukokuuta 1918, mutta jatkuvat vuoden edelleen, ellei jommalta kummalta puolen irtisanota kuukautta ennen sopimuksien päättymistä.

Työriidat ovat yleensä olleet lyhytaikaisia, pituus keskimäärin 18,6 päivää. Että keskiarvo kohosi näinkin korkeaksi, johtui se Helsingin kylvettäjien, Porin ja Vuoksenniskan pitkäaikaisista työriidoista. Työriidoissa menetettyjen työpäivien arvo nousee yhteensä Smk. 273,666:95.

Yleensä voidaan merkitä tulokset työriidoista kokolailla hyviksi. Ellei loppupuolella vuotta työmarkkinat olisi huonontuneet, olisivat tulokset olleet vieläkin paremmat.

Valistus- ja järjestelytyö.

Maaliskuun vallankumous mursi myöskin ne telkeet ja rajotukset, mitä vapaan sanan käytölle oli sortohallitus apureineen järjestänyt. Niinpä liiton työvoimaa on lisätty siinä mielessä, että valistus- ja järjestelytyö saataisiin tyydyttävälle kannalle. Valistus- ja järjestelytyöhön ei kuitenkaan kaikista ponnistuksista huolimatta ole voitu tarpeeksi työvoimaa kiinnittää, osaksi työhön pystyvän voimain puutteen tähdenkin. Kuluneen kesän aikana on liitolla ollut sangen runsaasti työriitoja, joiden valvonta ja järjestely on kuluttanut asiamiestemme työajasta suurimman osan.

Tilapäispuhujia vallankumouksen mainingeissa syntyneet osastot ovat runsaasti liitolta pyytäneet, mutta aniharvoissa tapauksissa näitä pyyntöjä on voitu täyttää syystä, kun liiton käytettävissä ei ole ollut tilapäispuhujia. Niinpä „Työnjuhlin“ osastojen pyyntöjen mukaan olisi pitänyt olla liiton käytettävissä yli 200 puhujaa. Kun näin suurta pu-

hujalaumaa oli mahdollisuus lähettää, painatti liittotoimikunta lyhyen ja keskitetyn esitelmän, joka sitte osastoille lähetettiin „Työnjuhliissa“ esitettäväksi. Missä määrin sitä lienee käytetty, ei ole tiedossa.

Vuoden kuluessa on liiton puheenjohtaja ja asiamiehet tehneet matkoja ja niillä suorittaneet erilaisia tehtäviä seuraavasti:

Asiamies	Matkapäiviä	Matkapäivien luku	Puheita ja esitelmiä	Kuuloiden yhteinen luku	Kuulioita tilaisuutta kohti	Osastoja, joita on ohjailtu	Työriitoja, joita on järjestetty
Antti Räsänen	38	6	28	4,040	180	22	4
Emil Lehtinen	141	9	44	8,570	195	40	45
Eeli Grönqvist	89	5	39	3,190	81	55	17
Wihuri Wierkoski	30	18	2	120	60	20	6
Evert Ekholm	42	6	3	115	38	13	9
Gideon Lehen	36	6	—	—	—	8	5
Rudolf Lahti	6	1	—	—	—	2	2
Yhteensä	382	51	116	16,035	138	160	88

Liiton lehdenkin julkaiseminen oli keskeytettävä, joka seikka yksinomaan agitatioonin kannaltakin oli valitettavaa. Lehden keskeytys johtui siitä syystä, että paperin hinnat sekä painatuskustannukset huikeasti ja jatkuvasti kohosivat ja lehti, edustajakokouksen päätöksen mukaan, tulee jakaa ilmaiseksi jäsenille. Lehteä *ei kannattanut painattaa*, huomioon ottaen liiton jäsenmaksujen mitättömyyden kuin myöskin sen seikan, että juuri tänä vuonna edustajakokouksen y. m. syiden tähden entistä enempi kalliita painotöitä täytyi, teettää, painotöitä, joista ei ole mitään vastaavia tuloja. Lehden 50-tuhantiset painokset ja postitus olisi kysynyt melkoisia, enemmän arvaamattomia, menoja, siksi ne menot oli vältettävä.

Arbetet-lehden avustaminen.

Lokakuun 18—20 p:nä pidetty Ammattijärjestön valtuuston kokous päätti tukea ruotsinkielistä agitatioonityötä ja jätti Ammattijärjestön toimikunnan tehtäväksi laatia tarkemman suunnitelman siitä, miten Arbetet-lehden palvelukseen otettavan asiamiehen palkkaamisesta johtuvat menot ovat jaettavat eri liittojen kesken ja sopisi näiden järjestöjen kanssa siitä, sekä sopia samalla asiamiehen toimintaa valvovan komitean asettamisesta. Tämän johdosta kutsui Ammattijärjestön toimikunta lokakuun 29 p:nä liittojen toimikuntain edustajia neuvottelemaan asian järjestämisestä.

Kutsua olivat noudattaneet melkein kaikki Helsingissä sijaitsevat liittotoimikunnat, lähettäen edustajansa kokoukseen. Liittomme oli myös tässä kokouksessa edustettuna. Kokouksessa, samalla kuin yhdyttiin

kannattamaan tehtyä alotetta, oltiin yksimielisiä siitä, että mainitun asiamiehen palkkaamisesta johtuneet menot ovat käytännöllisemmin jaettavissa eri liittojen kesken niiden jäsenmäärän perusteella. Sellaisen jakotavan kautta tulee se parhaiten jakaantumaan. Alkuaan ehdotettua kunkin liiton alueella työskenteleväin ruotsinkielisten työläisten luvun perusteella pitäminen katsottiin epäkäytännölliseksi sen tähden, että sitä on vaikea saada osapuilleenkaan laskettua. Samassa yhteydessä päätti kokous ehdottaa, että menojen jako toimitettaisiin tämän vuoden II:sen vuosineljänneksen lopussa Ammattijärjestölle tilitetyn jäsenmäärän mukaan ja että Arbetet-lehden ilmoitettaisiin liittojen takaavan asiamiehen palkkaamisesta johtuvat menot, johon kokouksen mielestä riittää 10,000 markkaa. Tämän mukaan nousevat menot, huomioon ottaen Ammattijärjestöön yhtyneiden järjestöjen yhteisen jäsenluvun 154,991, 6 ¹/₂ penniin II:sen vuosineljänneksen lopussa ollutta jäsentä kohti. — Tämän mukaan liittomme osalle lankeava menoerä kohoo, jäsenluvun ollessa 46,391, Smk. 3,015: 40. Lokakuun 31 p:nä oli tämä ehdotus liittotoimikuntamme kokouksessa lopullisesti käsiteltävänä. Liittotoimikunta, ottaen huomioon, että tähän astinen agitatioonityö ruotsalaisen työväestön keskuudessa on ollut varsin vähäpätöistä ja tehotonta, päätti ehdotuksen hyväksyä.

Liiton valistus- ja järjestelytyötä ei siis ole voitu suorittaa riittävässä ja tyydyttävässä määrässä, suurimmaksi osaksi siitakin syystä, että kulunut vuosi, kuten edellä jo on huomautettu, oli todellakin taistelujen vuosi. Kun nyttemmin olot jo hieman ovat vakitutuneet ja työriitojenkin lukumäärä supistunut, voidaan vastaisuudessa entistä enempi valistus- ja järjestelytyöhön kiinnittää varoja ja työtä.

Yhteenvedo S. Tehdas- ja Sekatyöväen liiton tileistä

¹/₁—³¹/₁₀ 1917.

<i>Tuloja:</i>			
Säästö vuodelta 1916		9,944	11
Sisäänkirjoitusmaksujen tili	81,960	—	
Jäsenverojen tili	99,168	86	
Työttömyysrahaston tili	34,586	50	
Jäsenkirjojen tili	19,926	46	
Osastojen toimintavälineiden tili	8,597	25	
Toimintansa lopettaneiden os. tili	900	53	
Velallisten tili	89	90	
Korko tili	5	80	
Kirja-tili	3	60	
S. Ammattijärjestön keräystili	13,309	—	
Sekalaisten tulojen tili	96	93	258,644 83
Työväen Säästöpankin tili	2,000	—	
Juokseva tili	34,697	45	36,697 45
Yht.	Smk.		305,286 39
<i>Menoja:</i>			
S. Ammattijärjestön verojen tili	20,009	20	
Osastojen toimintavälineiden tili	3,571	75	
Jäsenkirjojen tili	12,646	35	
Avustus tili	4,622	50	
Ylim. matka-avustus tili	75	25	
Ylim. agitatiooni tili	1,005	—	
Tiedonantolehden tili	567	10	
Painotöiden tili	2,949	75	
Toimintansa lopettaneiden os. tili	135	60	
Sisäänkirjoitusmaksujen tili	79	—	
Työttömyysrahaston tili	77	50	
Vuokra-tili	908	—	
Palkka-tili	16,942	60	
Matkakustannusten tili	3,325	80	
Kulunki tili	6,104	67	
Kalusto tili	1,870	95	
S. Ammattijärjestön keräys-tili	13,047	62	87,938 64
Työväen Säästöpankin tili	10,000	—	
K. O. Pankin säästökassa tili	69,000	—	
Yhdyspankin ” ”	20,000	—	
Juokseva tili	115,150	—	214,150 —
Säästö			3,197 75
Yht.	Smk.		305,286 39

Tiliasema 31/10 1917.

Warat:			
Kassa-tili			3,897 75
Työväen Säästöpankin tili	36,162	68	
Kansallis Osakepankin tili	69,000	—	
Yhdyspankin tili	20,000	—	
Juokseva tili	80,452	55	205,615 23
Osakkeiden tili	450	—	
Kalusto-tili	4,734	05	
Kirjasto-tili	1	—	
Osastojen toimintaväl. tili	8,587	95	13,773 —
Velallisten tili	28	—	
Epävarmojen saatavien tili	566	95	594 95
Yht.	Smk.		223,180 93
Welat:			
Työttömyysrahaston tili			48,334 82
Toimintansa lopettan. osastojen tili	1,125	83	
Velkojain tili	19,300	—	20,425 83
Puhdas pääoma			154,420 28
Yht.	Smk.		223,180 93

Tilintarkastuslausunto.

Valittuina tarkastamaan Suomen Lehdas- ja Sekatyöväen liiton tilejä, olemme tehtävämme vuodelta 1917 suorittaneet siten, että rahastonhoitajan vaihdoksen takia tarkastimme tilit tammikuun 1:stä toukokuun 31 p:ään, josta lausuntomme on annettu kesäk. 1 p:nä; ja nyt suoritimme tarkastuksen kesäkuun 1 p:stä lokakuun 31 p:ään, sekä yhteenvedon molempien rahastonhoitajien hoitamista tileistä ja saamme nyt tarkastuksemme tuloksena ilmoittaa,

että tulot ja menot ovat meille esitettyjen todisteiden mukaan oikein kassakirjaan merkityt ja että meille korehtuurivedoksena esitettyyn tilikertomukseen otetut pankkisäästöt ja muut varat ovat pääkirjan asianomaisten tilien kanssa yhtäpitävät, sekä, että laskemamme kassa vastasi kassatilin osoittamaa päivän saldoa.

Kun muistuttamista taloudenhoitoa vastaan emme ole havainneet, niin ehdotamme asianomaisille tilivelvollisille tilivapautta kertomusaikaa koskevalta ajalta.

Helsingissä 24 p:nä marraskuuta 1917.

A. R. Lehto.

A. Halme.